

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Az országos magyar gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tulajdonosa.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest (Köztelek), Üllői-út 25. szám.

Nem tagoknak előfizetési díja:

Az egyesülettel tanács feljegyzése alatt:

Felcsiszolt és kiadott felállítás: Forster Géza az OMGE igazgatója. Feladás szerkesztő: Soltvány Zoltán az OMGE szerkesztő-ültsége.

Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

Egyszer évsz. 20 korona, félévére 10 korona, negyedévre 5 korona.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

Pályázati hirdetés.

A néhai Csáky Petronella grófnő által magyarországi gazdasági tanintézeteken tanuló vagyontalan ifjak részére tett alapítvány kamataiból — négy, egyenként 600 koronás — beszedendő a jövő 1901—1902. tanévre ezennel pályázat hirdetetik.

Ezen ösztöndíjakra első sorban a teljesen árva, ilyenek hiányában pedig oly szegény sorsu haláltok pályázhatnak, akiknek atyjuk nem él.

A pályázni szándékozók kellően felszerelt kérvényeiket a m. kir. földmivveltségügyi miniszterhez: ezimeze *feljött évt november hó 1-ig* beérőleg a Lipótvárnányi m. kir. gazdasági akadémia, vagy a debreczeni, kassai, keszthelyi és kolozsmonostori m. kir. gazdasági tanintézet igazgatóságánál nyújthatják be.

Jelzett határidőn túl benyújtott kérvények figyelembe vételni nem fognak.

M. kir. földmivveltségügyi miniszter.

Arató- és burgonyamivvelőgéppel-bemutató.

Az OMGE., ugy is mint a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének központja, kizárólag a Lipótvárnányi Gazdasági Egyesülettel s a nagyméltóságú földmivveltségügyi miniszterium támogatásával folyó évi augusztus hó 31. és szeptember hó 1. napjain arató- és burgonyamivvelő-géppel-bemutató rendez Lipótvárnányi-Miklóson.

Bejelentési határidő augusztus hó 15. A gépbemutató részletei tervezete az OMGE. titkári hivatalánál kaphatók.

A rendező-bizottság.

A német vámtarifa és a magyar gazdák.

A Somogy megyei gazdasági egyesület vezérelő férfiai voltak az elsőik, akik egyéni német vámtarifajelentésüket a társadalmi tőlől átvitték a közigazgatás mezejére, amidőn az u. n. somogyi pontokat megszerkesztve, a vármegye közvérvényhatóságának közgyűlése után a képviselőházhoz és a kormányhoz felterjesztett kérvényükben, mint a magyar mezőgazdaság fejlődésének és boldogulásának alapfeltételeit előterjesztették és megvalósításukat sürgették.

Ezen somogyi pontok egyik leglényegesebbje az volt, amely a mezőgazdasági terményeknek a legathatójaságban védelmét követelte. A somogyi gazdák elvéde tisztán fölismerték, hogy a mezőgazdasági termelés fejlesztésére fordított minden áldozat és minden munka hiába- való marad, ha az értékesítés a hiányos vámvédelem miatt csak alacsony áron lehetőséges, mely árak még a természetes költségeit sem fedezik. A somogyi gazdákat, akik évekel előbb ily tisztán látták a helyzetet, legkevésbé sem lehet tehát elfogultaknak tartani a vámpolitikai kérdésekben s még azt tapasztaljuk, hogy épen a somogyi gazdák azok, kik ellentétben az egész hazai merkantilis felfogással, elsőnek nyilatkoznak hivatalosan az újabb köztudomásra jutott és akkora riadalom okozott német vámtarifajavaslatról, annélkül azonban, hogy az eddig hangzott nagy ijedelmet oszlanék. Ellenkezőleg a Gazdasági Egyesületek Országos

Szövetségéhez intézett átiratukban a legjózanabb és leghelyesebb nézetüknek adnak kifejezést, amidőn a német vámtarifajavaslatot a tengerentúli államok versenyre ellen irányulóknak jelzik s amidőn ezzel szemben hazáknak esetleg Németországból kizsúrolt termékeinek a hazai piacot a hozzáknak ma beözönlő keleti termények kizsúrolásával jvasalóják biztosítani.

A somogyi emlékirat ezzel a legjobban fején találja a szöveget. Hiszen a statisztika igazolja, hogy az állati termények kivételével alig van kiviteli fölöslege a monarchiának, ha a behozatali mennyiségeket a kivitelből levonjuk. Ha tehát sikerül Ausztriával a magyar mezőgazdasági érdekeknek megfelelő kiegyezést kötni s ha ennek révén sikerül a keleti államok nyersterményeinek beözönlését meggátolni, akkor a német vámtarifajavaslat sok rák okozni nekünk nem tud. Magyarországi fölterveésének annak kell lennie, hogy a hazai piacot a hazai természetének biztosítsuk, mert az olcsóbb természeti költségekkel előállított s hozzánk beözönlő külföldi termékek által kényszerült kivitel közgazdaságunkra hasznot nem jelent.

A somogyi átiratot a kifejtett szellem lengi át s ugy józan és világos okfejtése, valamint helyes álláspontja következtében a legnagyobb figyelemre méltó.

A Somssich Andor elnök és dr. Roboz Zoltán titkár által aláirt munkálat egész terjedelmében a következők:

A magyar korona országainak külkereskedelmi forgalmában az első helyet foglalja el Ausztria nemcsak behozatalunk, hanem

Leglányóssabb gabonaértékesítés. Őszi vetőmagvak

Erőtakarmanyk.

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE

legteljesebb napi áron való értékesítése.

Vegytiszta olajok és

Budapest, V., Alkotmány-utca 31.

Szőlővédekezési,

kenőcsök, ponyvák, zások, szijak, kőszenek; szóval minden cséplési anyagok és gépek.

csomogolási, szüretelési és pinczegazdasági czikkek.

kvitelünk tekintetében is, amennyiben ennek 75 százaléka Ausztriára esik, aminek ha hozzáadjuk a Boszniában évenként kivitt 36 millió korona árut, kitűnik, hogy kvitelünknek több mint háromnegyed része a közös vámterület határai közt bonyolódik le.

Ezenkívül a legelőnebb kereskedelmi összeköttetésben állunk Németországgal, a melyre összes forgalmunk értékének körülbelül nyolcz - százaléka esik s így igen jelentősetes, hogy nagy érdeklődéssel várjuk a német vámtarifára-tervezetet nemcsak külforgalmunk fennbibi arányzámánál fogva, de azért is, mert Németországba való kvitelünk abszolút számokban is, de még inkább százalékos arány szerint egyre fokozódik.

Különösen érdeklődtek a német vámtarifatervezet iránt a mezőgazdasági körök, mert hiszen Németországba való kvitelünk leginkább mezőgazdasági terméyekből áll.

Igaz, hogy az 1895—1899. évi statisztikai adatok szerint ezen években legfőbb terményeinkből, tudniillik a búzából és rozsból semmit sem vittünk ki Németországba, de jelentékeny volt kvitelünk árpadban, szarvasmarhában, lojásban, ágyottalokban, nyers gyapjában, melyek Németországba való kvitelünkben az első helyet foglalják el s jelentékeny volt kvitelünk korpadban, lisztben, szilvában, a szárnyasokban, fovekben s élel jelenlegi terborban és lanokban is. Kétségtelen tehát, hogy a német vámtarifára vámtételei első sorban mezőgazdaságnak érdeklík.

Végre habár nem is hivatalosan, de mégis közudmásra jutott a német vámtarifára, mely határozatlan védvámny irányzatú s mely magyas védvámoknál sújta illetőleg szorítja ki a német birodalom határaitól leginkább a mezőgazdasági terméyeket, amiből nyilvánvaló, hogy Németországban már a vámtarifára tervezésével is érvényesült s minden valószínűség szerint végeeredményben is érvényesülni fog a német mezőgazdák ama törekvései, hogy a mezőgazdasági természetes s tengerentúli verseny ellen megvédessék és számára a belforgasztás biztosítsák.

Nem tekinthetjük tehát a német vámtarifát a mi mezőgazdasági természetünk elleni hadizetnek, mert hiszen Magyarország a német birodalom bevételében más államokhoz képest csak igen áldandó szerepet játszik s a főszerepet inkább Amerika és Oroszország viszik e tekintetben s ha mi jogosnak tartottuk ama törekvéstünk, melyet évek óta — eddig sajnos — csekély eredményvel hangoztattunk, hogy a mi mezőgazdasági termelésünk vámvédelemben részesüljék, jogosnak kell elismernünk más államoknak hasonló törekvéstét is; sőt a német birodalomnak így irányú állfoglalásában biztató jeleket kell látnunk a tekintetben, hogy végre Magyarország is rá fog térni arra a létező viszonyok közt egyedül helyes utra, amelyen mezőgazdaságunk fellendülhet; rá fog térni a viszonyok kényszerítő hatalma alatt, mert ha a nálunknál hatalmasabb és vagyonosabb államok, aminő közvetlen szomszédunk és külkereskedelmi forgalmunkban a második szerepet játszó német birodalom, sőt más nyugati államok is az őstermés-

vételmenek terére lépnek, az öngyilkossággal lenne határos ezzel ellenkező kereskedelmi és vámpolitikák követni.

Nagy tévedés lenne azt állitanunk, hogy a német vámtarifára nem fog hárosan hatni a mi mezőgazdasági termelésünk, mert minők fennebb megjegyeztük, nekünk oda jelentékeny kvitelünk van, amely még fokozódhaték is; minthogy azonban alig lehet kvitelünk mi arára, hogy a német birodalom részéről mi jelentékenyebb kedvezményeket eszközölhessünk ki, nem marad más hátra mint a tényekkel leszámolnunk s ama eszközöket és módozatokat keresnünk, melyek a német vámtarifára által okozandó károsodásunk ellensúlyozására s a mi mezőgazdasági termelésünk megvédésére, fellendítésére alkalmasak.

Hirlapiradalmunk tulnyomó része egyértelműen az osztrák sajtóval részint tájékozatlanságból, részint célszatosan nagy riadalmat idézett elő s a vámháborút hangoztatta.

Nagyon is tisztában vagyunk azzal, minő befolyást gyakorolt a napi sajtó a közvélemény alakulására s átalakulására, azt is jól tudjuk, hogy a kormányok intézkedéseiknél a közvélemény nyomása elől ki nem térhetnek, nagyon tartunk tehát attól, hogyha a német vámtarifával szemben követendő eljárást tekintetében Magyarországon egy helytelen közvélemény alakulna, ennek az ország nagy kárit vallandó.

Már pedig mi rossz politikának tartanók a német birodalom ellen folytatandó vámháborút, mert ebből hasznot csak Ausztria, kárt csak Magyarország mérhetne, amennyiben Magyarországi terméyeknek akkor a német birodalomtól teljesen kiszorulnának s mi majdnem kizárólag Ausztria iparára lennénk utalva, míg ellenben a keleti államok mezőgazdasági terméyek előzőlénk a közös vámterület határait s nyomásztan versenyzetnek a minikkel egyedül külforgasztási területünkön Ausztriában.

Tehát nem vámháborút kell folytatnunk a német birodalom ellen, hanem egykezünk kell az ezzel létesítendő kereskedelmi szerződéseken azon mezőgazdasági termékek részére, amelyekből oda tényleg jelentékeny kvitelünk van, a lehető kedvezményeket kieszközölni, de ami fő, a keleti államok mezőgazdasági termékek ellenében kell legalább is oly magas vámtételeket megállapítani, mint aminőkkel védekezik a német birodalom; hogy így azok velünk ne versenyezhesseken s ezáltal biztosítsuk mezőgazdasági termékek részére a közös vámterület fogyasztó piacát; ily módon azon kár, amelyet nekünk a német vámtarifára okoz, bőségesen helyre volna hozható.

Ha pedig Ausztria eme törekvéstünkben gátat vetne, rá kell lépünk az öndó vámtarifára; mert ez esetben teljesen önállóan rendelkezhetünk, bizonyosan fog akadni elég állam, mely ipara érdekében kedvező bevitelt biztosítana mezőgazdasági termékeknek. Ilyen politika nem volna ártalmára a magyar iparnak sem, mert a mezőgazdasági fellendítése nagyobb belforgasztás biztosítása a honi iparnak és ha más államok az iparágazatainak adnák kedvezményeket, ame-

lyek nálunk még nem léteznek, vagy egészen fejletlenek, akkor iparunk azon ágazatai, amelyek már kelő létfeltételekkel itt sem bírnak s melyek az osztrák ipar nyomása következtében nem képesek kelőlőn fellendülni, sokkal gyorsabb és hathatósabb fejlődésnek indulnának.

Tudomásunk szerint az *Oroszdog Magyar Gazdasági Egyesület*, midőn a magas kormány elő terjesztette a jövő vámpolitikájára vonatkozó véleményét, az általunk fennebb kifejtett alapelvekből indult ki, csak következtés lesz tehát önmagához, ha a kormányhoz ily irányú újabb felterjesztést intéz.

Miért is kérjük, tessék ily értelemben a kormányhoz újabb feliratot intézni, hogy az autonóm vámtarifára megállapításánál és a külállamokkal kötendő kereskedelmi és vámtarifával létesítendő kereskedelmi és vámegegyezésben a fennbibi irányelveket kövesse, mint a melyek megfelelnek az ország anyagi érdekeinek s *ne vessesse magát févre egy hamis közvélemény által.*

TAKARMÁNYOZÁS.

Rovertvezető: Csello István.

A darált csövestengeri.

A német szakklopok sokat foglalkoznak most azzal, hogy mikép lehetne a Németországban jelenleg uralkodó takarmányegységben segíteni, mely célból a legkülönfélébb javaslatok látnak napvilágot. Ezek között van egy, mely nyílt és nyílt, mert Magyarországon is érvényesít a német gazdák figyelmét; ez a javaslat pedig a takarmányozástan nagyszerűnek, Emil Pott-nak tollából ered, ki teljes szakavatottsággal azt bizonyítja, hogy Németországban nagyon helyesen eszeledne, ha nemcsak pilanantny takarmányegységnek méréskébe végett, de általában összehasonlításra lépné Magyarországgal s ahrakszükségletének jelentékeny részét nálunk szerezné be. Az a takarmány, melyre Pott céloz, nem más, mint a csövestengeri darálva, vagyis olys valami, ami nálunk is ugyszólván ismeretlen, de aminek előállításához bőven rendelkezünk nyersanyaggal. Miután Pott javaslatának eszeleg még hasznát vehetjük, szabadon az *Illustrirte Landw. Zeitung* 61-dik számában a „Nahrungsmittel” czimvel megjelent közleményének fűt részét kivonatossan ismertetnem.

A szalmát semmi sem képes jobban pótolni, mint a kukoricazetka, mely számos elemzés szerint következő összetételű bir:

szárazanyag	85.6—88.5%	átlag 87.9%
ny. fehérje	1.2—4.3	2.9
ny. zsír	0.1—1.0	0.8
ny. szénhidrát	36.4—50.5	45.3
nyersrost	32.8—43.8	38.9
hamu		1.9

Magyarországból származó háromféle kukoricazetkában 2.19—2.75% ny. fehérjét állapítottak meg Münchenben, melyből 2.17—2.37% valódi fehérjének mutatkozott. A kukoricazetka tehát jóval gazdagabb fehérjében, mint a gabonaszalma s szénhidrátot is többet tartalmaz, hogy csupán — csak zsírtartalomban marad a szalma mögött, amit azonban busztan kiegyenlítő a nagyobb szénhidrátartalom. Nyersrostját is elég könnyen tudják az állatok megemészteni, minőlfogva darálva vagy liszté örlőve még malacokkal is etethető, miáltal sokkal jobb takarmánykihasználást érünk el, mint midőn a gabonadarát csak magában adjuk a malacoknak. A kérődző állatok s lovak pedig tapasztalás szerint ugyszólván foktar-

mány gyánadt kaphatják a csutkadarát. Amennyiben ugyanis a velük etett szétkarmány sulyának majdnem fele csutkadarából állhat.

Arra persze nem lehet gondolni, hogy Németország tiszta csutkadarát vásároljon nálunk, mert a csutka nem bírja meg a szállítási költségeket. Pott azonban kieszelte annak módját, hogy mikép szerkezethet a német gazdák a csutkadarát úgy, hogy ne kerüljön pénzükbe és az ezáltal volna elérhető, ha csövstengeridarát vásárolnának. Ugyanis a csövstengeri jelentékny beviteli vámmal van Németországban megterhelve, míg a kereskedelmi takarmány vámtelenesen vihető be, s habár többinél vámtételezzék valószínűleg meg fog szólni, később is jóval kisebb vámmal lesz a kereskedelmi takarmány terhelve mint a tiszta tengeri. Mután pedig a csövstengeridara csakis takarmányzásra alkalmas, amennyiben sem a keményítő-, sem a szeszyáros nem reflektálhat rá, mert a szeszyáros nem lehet a csutkák részéről különválasztás, mint vámtételezzék, később pedig csak a német gazdák terhelhetik velő Pott az anyagot megszerzetheti s így azt hiszi, hogy a csövstengeridarával a vámon lehet megnyerni azt, amibe a benne foglalt 25%-nyi csutka a szállítással együtt kerül.

A csövstengeridara összetétele számos elemzés szerint a következő:

szárazanyag	84—80% átlag 87-1/2%
ny. fehérje	7.3—8.2 „ 7.7
ny. zsír	3.6—3.9 „ 3.7
ny. szénhidrát	63.7—69.6 „ 66.8
nyersó	0.3—0.1 „ 0.76
hamu	1.3

Egy Pott által Magyarországból hozott próbában, mely 84-4% szárazanyag és 8.2% ny. fehérjét tartalmazott, nem kevésbé mint 7.7% valódi fehérje volt. két üröli próbában pedig 49.6 és 50.8% keményítő s 17.6 és 18.8% másémi nitrogénmentes vonatanyag foglaltat.

Pott nagyröbbszabú etelési kísérleteket szándékozott a csövstengeri-darával eszközölni, de midán nem tudta nagyobb mennyiségben beszerezni, csak 10—15 ényélből álló próbákat, melyek a kísérlet kezdetétől több ény szolgáltató idejük alatt 6 kg. zabot, 5 kg. répi szénát és 2 kg. szalmaszeceket kaptak fejenként s naponta. A kísérlet azt célozta megállapítani, hogy mennyire lehet a zabot és szénát oly takarmánykeverékekkel helyettesíteni, mely hasonló táptartalom mellett túlnyomóan csutkadarából és csövstengeri-darából álló, míg a többi egy kompozitól készített Pott, melyben volt:

30% csutkadara,
35% csövstengeridara,
10% gyapot- és kendermagpogácsa,
10% buzakorpa,
5% malátacsira,
5% szénajónyenyér.

továbbá midán kevesek elkészült, még 0.1% konyhasó, 0.1% krépatort és 0.2% bakszavir lepkeszámogatet hozott.

A kísérlet 1897 június 13-tól szept. 20-ig tartott. A lovak, melyeket fokozatosan szoktattak az új takarmányhoz, szivesen ettek azt s annyira jutottak vele, hogy a zabot és szénát teljesen, a szalmaszeceket pedig nagyröbbszét el nem töltek koraig úgy, hogy végre fél kg. szalmaszeceknél kivül csupán csak 12 kg. kaptak még az említett takarmánykeverékből fejenként s naponta. S ennél a takarmánynál ép oly jól végeztek a lovak az akkori huzamos foróságban a gazdasági munkáikat, mint mások s étvágyuk s emésztésük is mindig kifogástalan volt, továbbá most nem iszedtek jobban mint előbb s kondíciójukat is teljesen megőrizték, mert a hetekint megmászolt lovak inkább gyarapodtak semhogy apadtak volna, mi különösen akkor vált személtetővé, midán a szénazabotetésre tértek ismét vissza.

Pott azért használt így komplikált takarmánykeveréket kísérletekre, mert ő tulajdonképpen azt akarta megállapítani, hogy nem

lehete-e a lovak számára oly univerzális takarmány előállítani, melyet nagyban gyártva a széná s zab helyettesítésére lehet használni, midáttal egyenletesebben s olcsóbban is tartandó a lovakat mint most. Ennek a lehető-ségéről pedig teljesen meggyőződött Pott, de ugyanakkor meggyőződött arról is, hogy a lovaknak árnyalag sok csutkadarát lehet használni etetni.

A párisi omnibuszártság is nagyon jó eredményt ért el a csövstengeri-darával, amennyiben jobb lótakarmánynak tapasztalata mint a tiszta tengeridarát. Pedig a tiszta tengeridarát nagyon sok helyen etetik a lovakkal; így pl. hogy messze ne menjünk, nálunk a Bácskában, továbbá egész Délkeletpáiban; Ausztráliában még a telvévelőkkel is.

Ebből a gyakorlatból kiindulva azt tartja Pott, hogy Németországban, ahol a lovak a széná-, zabotestet megszokták, a gyors járásokban nemcsak a lovaknál logalább a zab-adagok felét lehetne csövstengeri-darával helyettesíteni, az igitóvaktól pedig bitrán az egész zabot el lehetne vonni, illetőleg csövstengeri-darával lehetne helyettesíteni melé eseten, ha még kevés olajpogácsát vagy más fehérjében, szirban s foszforzavban gazdag kereskedelmi takarmányt kevernének hozzá, a szénadag is jelentékenyen redukálható volna, midán a tengeridarában lévő csutka helyettesítendő azt.

A csövstengeri-darának igen nagy előnye az, hogy az állatok emésztésereiben laza, de nem túlságosan lágy pépet képez, minőlfoga könnyebben emészthető, továbbá hogy emésztési zavarokat nem okoz, a szomat nem fokozza s a lovat nem puhítja s izmazzja úgy, mint a tiszta tengeridara.

A körözöknek is nagyon megfelel így a csutkadara valamint a csövstengeri-dara is s ezen állatok számára legelőszérűbb a száraz darát a répa vagy más vizenyőstakarmányhoz keverni, vagy pedig szeszyával keverve annyira megmedvesíteni, hogy a lisztet be ne lehelhesék.

Különösen nagy hasznát vehetnek e takarmányok Ugyanis ha a főt, burgonyát, kárekeket, kényteléket a szénadarmányval banni, minőlfoga az ispart részben pótolható az.

Földművelésben szolgáltatót lehetne végre még minőlfok daraféle a növedéltényész-és hizosítottéktáplálásnál kivül oly gazdaságokban, ahol a sertések természetserű táplálásához szükséges polya-, hüvely-, beczében stb. szeszyát, valamint a csövstengeri-darát, répat stb. csutkadarával keverve etetjük, akkor előbékia keletkezik, mely erőművi ingert gyakorló a bivalfira, midáttal a sertésnél még korai rennye emésztések, mely néha név-zeszyés hasmenészeket szokott okozni, elejét vesztessék.

Kiemelendő a csövstengeri-darának az az előnye is, hogy az ény padlison kevésbé melegszik föl s nem romlik meg oly könnyen mint a tiszta tengeridara.

Pott legkevesebb sem kételkedik abban, hogy Németország a csutkadarával, de még inkább a csövstengeri-darával, oly takarmányt nyerne, mely — ha annak nagyban való előállítását s kivétel Magyarországon lehetne szerkesztendő — Németország állattenyésztésére nagyon fejlesztőleg hatna. Az állattenyésztés fejlesztését pedig sokkal fontosabbnak tartja, mint a német gazdák azon törekvését, hogy kenyéterményekben függetlenítsék magukat, mert gabonát könnyebb szállítani s bevitelét, mely a ragályos betegségek kulfuróása szokott lenni s.

De még azon eseten is, ha a német gazdák megmaradnának azon állásponton, hogy maguk állítsák elő Németország kenyéterménybeli szükségletét, nagy jelentősége lenne a csövstengeri-dara bevitelenek, mert akkor kevesebb takarmányt kellene természetien s így több földet nyernének a kenyértérmenyek

sámára. Ezért Pott szerint minél előbb azon kellene lenniök, hogy Magyarországon nagy vállalatokat híjvanak elebe, mert azt nem lehet, hogy Németországban és nálunk ne lennének vállalkozó emberek, kik eszméjét megvalósíthatnák, midán oly dolgokról van szó, mely mindkét általam földművelés, ipara s kereskedelmének hasznára volna.

Körülbéli ez az — aminek Pott font idézt közleményében — persze sokkal terjedelmesebben mint mi — kifejezést adott. A mi kívánásny pedig csak az, hogy Pott óhaja teljesédek, mert abból nekünk is nagy hasznunk lenne. Egyelőre azonban már is célz-serűnek vélém, ha a technika is foglalkozna a kérdéses, mert midán a csövstengeri-dara etetésé még sehol sem részesült kellő figyelemben oly tökéletelenek az annak előállítására szolgáló gépek, hogy legelőször itt kellene az emeltyűt alkalmazni, ami azonban — a technika mai fejlettsége mellett — nem jára nehézséggel akkor, ha a csövstengeri-dara nagyban való előállításának szükségessége csakugyan beállott. *Cselkó István.*

NÖVÉNYTERMESZTÉS.

Rovatvezető: Cserháti Sándor.

Kendertermesztési viszonyaink mostohaágának okai és orvoslása.

A kender egyike azoknak a növényeknek, amelyeknek természetese megfelelő készpénz haszon mellett többféle közvetett előnyökkel jár. A kender ugyancs változatosabbá teszi a gabona-termesztést, ebből a szempontból a talaj egyáltalán kiszámkányalósának, e körülmenyül fogva és mivel gyors növedésével és sűrű állásával minden gonyom elnyom, a gabonaféléknek kitűnő előveteményül szolgál s ez által azok természetes is jóvedelmözőbbé teszi.

A munkaviszonyok szempontjából figyelemre méltó olyan, hogy a kender minden munkája olyan könnyű és egyszerű, hogy mindenki megteheti, még a legkevesebb munkával megteendő s így a kendertermesztés a munkások jó kibánszálást teszi lehetővé. A kender továbbá olyan nyers anyagot szolgáltat a népnek, a melynek háziipari feldolgozása a téli hónapokban és kereset nyújt, s elátja a háznépet vászonnal, a minek beszerzése különben penkziadást okozna.

Mint ahogy pedig a kender meleg éghajlatot, mélyréteget, kövér talajt kedvel, a természetesül jól közvetett előnyökkel fogva annak inkább érdemel figyelmet, mint az említett éghajlat és talaju számos vidékeken a fenforzó növények nem kedveznek olyan növények természetésének, a melyek némélig hasonló előnyöket biztosíthatnák, mint a kender.

A kendernek a fennébb említett előnyök szempontjából nem annyira magtérésé, mint *rostot szolgáltatókörja* lenné fontos, a kender-termesztés országok kiterjedésének és pénzbeli eredményének kimutatásánál a kendermagtérésés figyelmen kívül hagyható. A kenderrost-törlemés és annak pénzbeli eredménye a magyar szent korona országában) a legutóbbi tízegek esztendőben a következő volt:

Év	Kender-terület hektár**	Törlemés mennyisége méterháza	rosztos kenderost értéke korona
1889.	82,920	552,678	6-98 45,256.00
1890.	70,174	535,504	6-78 44,900.00
1891.	67,400	520,000	6-96 46,600.00
1892.	76,241	538,248	7-06 31,990.00
1893.	75,713	552,334	7-30 34,228.00
1894.	78,283	543,168	6-99 33,670.00
1895.	64,894	50,279	7-94 29,645.00
1896.	64,292	487,156	7-58 27,488.00
1897.	65,822	416,898	6-95 22,200.00
1898.	64,428	470,000	7-06 28,928.00
1899.	64,403	465,513	7-21 22,390.00

** M. kir. statisztikai hivatal: „Magyar Statisztikai Évkönyv”
* A terület 1/2-éves része a tulajdonképeni Magyarország, 1/2-éves pedig Horvát-Szlavonországra esik.

Ezekből az adatokból az tűnik ki, hogy a kendertermesztés terjedelme nálunk évről-évre allandoan csökken, de mindamellett még ma is olyan jelentékeny, hogy méltán megérdemli a vezető körök figyelmét és gondoskodását. A kendertermesztés kiterjedésének jelentékony kisebbodése több különböző ok összefüggésének tulajdonítható. A vitorlás hajózás hanyatlása, a jutának tényleg szerepelése, a mely a szövőiparban első sorban is tömegőrzü: zsák és egyéb csomagoló vasárnak előállítására szolgálják, a kendernek erős versenytervére lett, továbbá az a körülmény is, hogy a gyarmatoknak a kenderből készült háziipari ruházati cikkei használatát sok helyen hátrébe szorították, kétségtelenül hátrányos befolyással volt a kenderipar és ezzel a kendertermesztés fejlődésére.

Ezzel szemben azonban figyelembe veendő, hogy a természetes fejlődés következtében kenderkiszármagványok is újabb szükségletek merültek fel, a egyik legfőbb kendertermesztés országban, Olaszországban a czukorrépa-termesztesnek mindénáron való fejlesztése természetes terület volt el a kendertermelés alól. Ezek a tények lehetnek az okai annak, hogy a fennebb említett hátrányos befolyások ellenére a kereslet megfelelő kenderünk, illetőleg nyers kenderest iránt ma is tetemes, amit mutat az a körülmény is, hogy a nyert kender ára nemcsak nem csökken, hanem nagyobb lett. Annál sajnálatosabb, hogy Magyarországon, amely a kendertermesztésre kiválóan alkalmas éghajlattal és talajjal bír és kitünő minőségű kenderrel rendelkezik évről-évre kevesebb kender termelést és szántóföldet kivitelt még mindig nagymennyiségű nyers és főleg kész árúhoz és a közös vámterület másik felére külföldre hoznak be kenderet, holott annak szükségletét szintén Magyarországon volna hivatala fedezni.

A magyar szent korona országai 30 évi külforgalmat nyers kenderünkben súly szerint (metőszámban) az alábbi statisztikai adatok *) tündték fel. Ez a kimutatás anyban hiányos, mert a kenderköz nincs feltüntetve.

Év	Yers- kender	Yers- kender	Yers kender	Kender készárnya
Év	százezer	százezer	százezer	százezer
1896.	4102	3123	2973	960
1896.	3338	1643	1949	1032
1897.	4154	2003	1954	1109
1898.	3940	1908	2092	984
1899.	6928	1299	1914	1088

Amint látható külforgalmunk hát nagy ingadozású, de növekedő irányzatot mutat. A behozott árunknak mintegy kétharmad része Olaszországból származik, Ausztriából csak néhány száz márika jön hozzánk, s ez már feldelgözősönálom az esik. A kivitelt kétharmad részét Ausztriába irányul, egyötödét pedig Németországba.

A külforgalom értéke *) az utolsó 3 évben koronákban a következők volt:

	Behozatal	Kivitel
	1 8 9 7.	é v
Yers kender	120,674	833,367
Yers kenderese, férférlé	125,374	1,410
Yers kenderfonal	156,320	6,960
Kender cetermára	94,265	2,465
1 8 9 8.		
Yers kender	346,661	1,292,040
Yers kenderese, férférlé	130,336	2,180,040
Yers kenderfonal	335,200	8,740
Kender cetermára	179,176	1,480
1 8 9 9.		
Yers kender	453,948	2,085,250
Yers kenderese, férférlé	117,016	2,090,872
Yers kenderfonal	305,540	18,720
Kender cetermára	184,960	2,250

*) M. kir. statisztikai hivatal: Magyarország kereskedelmi külforgalma. M. kir. statisztikai hivatal: Statisztikai Havi Közlemények.

Érdekes adatok birtokába jutunk, ha az egész közös vámterület nyerskenderü külforgalmát **) tekintjük, amelyből a kivitelt behozott árú értéke is kitünik:

B e h o z a t a l.

Yers, áztatott, törött, titolt, vagy gerebenezett kenderest.

Év	Mennyiség tonn.	Egységár korona	Érték korona
1891.	59,896	76 00	3,601,928
1892.	61,487	69 00	3,513,743
1893.	54,513	72 74	3,965,134
1894.	63,502	73 16	4,640,262
1895.	51,527	75 00	3,875,640
1896.	51,947	79 28	3,656,8 0
1897.	62,478	73 14	4,539,280
1898.	56,428	68 02	3,838,694
1899.	65,471	77 83	5,095,328
1900.	61,691	87 57	5,469,010

Yers kenderköz.

Év	Mennyiség tonn.	Egységár korona	Érték korona
1891.	18,596	34 90	647,142
1892.	18,553	29 50	677,590
1893.	19,396	42 22	815,642
1894.	31,157	40 99	1,417,628
1895.	34,801	44 70	1,558,816
1896.	35,857	47 80	1,532,832
1897.	31,686	42 34	1,342,254
1898.	25,379	49 24	1,021,226
1899.	38,461	43 13	1,614,275
1900.	32,047	53 83	1,692,931

K i v i t e l.

Yers, áztatott, törött, titolt, vagy gerebenezett kenderest.

Év	Mennyiség tonn.	Egységár korona	Érték korona
1891.	10,396	69 00	717,136
1892.	13,563	62 30	846,028
1893.	17,276	66 92	1,156,634
1894.	16,582	69 90	879,438
1895.	18,888	69 14	1,303,824
1896.	15,339	63 78	968,560
1897.	17,460	61 10	1,067,735
1898.	35,450	53 94	1,912,560
1899.	33,442	61 93	2,071,032
1900.	32,128	73 14	2,350,960

Yers kenderköz.

Év	Mennyiség tonn.	Egységár korona	Érték korona
1891.	6,493	40	259,720
1892.	14,210	42	598,820
1893.	16,511	50	825,550
1894.	18,418	52	957,428
1895.	22,149	52	1,151,502
1896.	19,201	48	920,760
1897.	19,833	44	874,660
1898.	20,671	43	868,182
1899.	21,311	43	908,980
1900.	24,982	57	1,423,604

A közös vámterület külforgalmának szemlélésén feltűnik először is a behozatal allandó fokozódása, amely tulajdoni részben Ausztriára esik, minthogy amint láttuk Magyarországhozazatala jóval csekélyebb és csak keveset növekedett. A vámterület kivitele nyers kenderünkben majdnem egészen Magyarországhoz számjárta esik. Ezekből az adatokból tehát az tűnik ki, hogy Ausztria ipara még a mostaninál is nagyobb fogyasztója lehet kendertermesztésnyeineknek. A vámkülforgalmi adatokból továbbá az tűnik ki, hogy a nyerskender egységára aránylag kis ingadozás mellett az utóbbi években határozottan javult, ami igazolja azt a fent említett adatot, hogy a kereslet kenderünk iránt nem csökken.

Sajnos azonban az is kitünik a közölt adatokból, hogy a behozott ár néhány koronával mindig értékesebb, mint a kivitű ár, ami különösen azért érdekelhet, mert a kivitelt legnagyobb része Magyarországra esik.

Kendertermelésünk csökkenésének okát tehát nem volna helyes túlterlemben vagy kedvezőtlen piaci viszonyokban keresni, hanem jó részben annak lehet tulajdonítandó, hogy a kendertermesztés körülményei nálunk nem fejlődtek a növekedő igényeknek megfelelően és hiányzanak olyan intézkedések, a melyek amagyar kender versenyképességének megtartása érdekében szükségesek és alkalmasak volnaik.

A kenderfonal versenypolgésére több körülmény gáncol vezetés befolyásol, u. m. anyers közéleti követésének módja, az átadás és kikészítésnél tömest az eljárás, végül a fagyrtmány piacra kerülésének értékesítés módja.

Nem kívánok ez alkalommal a kender termesztése, illetőleg művelése körül a kisgazdákmal tapasztalható hibás eljárásokkal foglalkozni, ilyenek talán még a Bácskában is előfordulnak, ahol pedig tudvaleg a kendertermesztést még a leghegyesebbézik. Ami a tekintetben a szakmamező fejlesztésében szükséges, arra előnyösen közreműködhetnek a legutóbbi években megjelent különböző népies kiadványok is, melyek a tárgyval behatóan foglalkoznak.

Sokkal nagyobbak a hibák ellenben a kenderkörü kikészítésének legfontosabb mozzanata, az átadás, továbbá a felgyártmány piacra elkészítése értékesítése körül, mely ezek a munkák a kender értéke és jó hírnevére igen lényeges befolyást gyakorolnak. Sajnos ezen a téren nem egy mulasztás történt, ami nagyrészt oka, hogy a különben kitünő magyar kender évről-évre kedvezőtlenebb fogadtatásban részesül.

Az áztatással a gyakorlatban szokások két módja közül a kisgazdák körében általában elterjedt a közönséges áztatás, amelynél a kenderkört nyíli vizekben vagy mocsarak rakják be és leszorítva végtel legfelül köveket vagy sarat helyeznek, míg a víz nem lepi. Ennek az áztatásnak nagyon csúszas, hogy semmiféle kikészítés szükséges napján, hogy a cseszleg a napfény alatt azék ki, mint a mesterségsz sz készített áztatásban, tudniillik, ha a mesterségsz áztató kezelése nem történne helyesen. A közönséges áztatás hátrányai azonban számosak. Minthogy a víz nem eresztelbe, a munkások folyton a vizben kell dolgozni, ami felteke fászlód, héd napokon pedig a vízjárás, a vízszint és az okból hanyagul dolgozik; ennél nagyobb haj, hogy egy és ugyanazon vízben többször áztatás után a le nem eresztel víz elnyálkodik, a rost sóstól szint kap, ragadós lesz és mivel a leszorítás használást alá alatt az eljárás rohamosabb, ennek következtében a kiadás egyenlőtlen, a rost tehát feloldozzatlan szakadnak, a fonal minőségese sven; azonkívül a leszorításra használó sárban többnyire előfordul vas és fésztányok a rostot rendszerint megfesti, a rátapadó iszap és por a kender értéket csökkenti.

A műzatóknál a kenderkörü e célzra kiásott, a székhezeg képest deszkapalánál kibélt, vagy kitért deszkákra kerül, amelybe a víz tetés, szerint beeresztelbe, vagy nem leeresztelbe, a körö be- és kirakása tehát ugyanazon szárazon végezhető, a körö leszorítása pedig kézfákkal történik.

A mesterségsz áztatónál tehát elnesk azok a hátrányok, amelyek közönséges áztatásnál előfordulni szoktak; egyrészt hátránya ennek a beeresztelésnek az, hogy a kenderkörü értéke, amely költség azonban a rost értékében megterül.

Ilyen műzatók találtak abban a néhány uradalomban, melyek a kender nagy területen rostál feloldoznak. Gyrszintén megfelelő műzatók találhatók azok az óráli nagy kendergyárak illetőleg kenderkiszármag bivaltó telepek is, aminek pel a szepedi kenderfonal és szögnyerg gazdák által természetesen kendernek körös állapotban átvételre létesített. Ezeknek az áztatónak a száma azonban elenyésző csekély a kendertermesztés terjedelméhez képest és különben is szívesebben vesznék köröl nagyobb telekeken, a kistermesztésű telekeken különben is a nagy kenderbivaltótelepeket szemben kényserhelyzetben lévén, természetük iránt önkényes megváltozás folytan nagy mértékben megkardosodtak.

Károly Reszó.

(Vége következik.)

*) Statistisches Department des K. K. Ackerbauministeriums: Statistik des ausserartigen Handels der ost-ungarischen Zolgebietes.

GAZDASÁGI GÉPÉSZET.

Rovatvezető: Iff. Spornon Pál.

Széna-emelő készülék.

A „Közlelek” 45. számában ugyanilyen cím alatt leírt és rajzban is bemutatott emelő-készülék hazánkban igen elterjedt használatú gép, bár főleg primitív szerkezete és az ezzel járó különböző nehézségek miatt általános alkalmazása mindaddig nem vált be, jóllehet egy potom előállítás költsége, mint a vele végzett munka kiváló kvalitása révén méltán megérdemelné, hogy legalább a nagyobb gazdaságokban nagyobb mértékben alkalmazzák.

Elnövény volta már ezen kezdetleges összerakásánál is felülmúlt; nevezetesen méltányoslat érdemel az a tulajdonsága, hogy a segítségével felkazolozandó takarmányt felemeli anélkül, hogy az törődnie vagy levételétől megfosztandó, mert közvetlenül a szekérrel lehet emelteni, anélkül hogy előbb boglyába raknák, ami különösen a heréleléknél bír nagy fontossággal, amelyek az állásból vagy fentről való

203. ábra. Szénaemelő gépe.

felrakásnál levételüktől majdnem teljesen megfosztatnak. Nem csekélyebb értékű előny emel az sem, hogy kevesebb munkát igényel, mint a kizalozás egyéb módja; valamint az sem, hogy az u. n. gólyával (a mint e gépet hazánk legtöbb vidékén elkeresztelték) rakott karral sokkal szebben és jobban berakható, mint elmarad, mint az az állásról való kizalozásnál van, ama mindennapi nagy hátrány, hogy a karral állás helyén (ablaknál) erősebben összetopasztván a karral rendszeren az ellenkező oldalra hajlik.

Hátránya mint már említett, legkivált szerkezete kezdetlegességében és részben nehézségeiben rejlik, felémilitendő ezek közül, hogy míg egyfelől nagy kiterjedési alaptánál fogva sokkal nehezebben szállítható egyik helyről a másikra mint az elevátor, addig másfelől a töltésmeléshez használt húzóerőt idő előtt elhasználták; vagyis eltekintve attól, hogy már nem minden ökröt vagy lovat lehet e célra alkalmazni, különösen a sok és folytonosan ismétlődő hátrafelé való menés által túlsokat szenvednek az igák, főleg azonban az ökrök.

Evel együtt jár az is, hogy bármennyire begyakorolták legyenek is az állatok e célra, nagyon gyakori az az eset, hogy a befogott állatok vagy nagyon hitelen megindulnak, minek következtében a szénatartó vasgöcsökök engednek és a rakomány kihull, vagy menés közben idő előt mennek, avagy a kelletlenül magasabba húzzák fel a boglyát.

Ez az egyenlőtlen munka pedig nagyon megviseli az igát, mert oktatlanul rángatja, ami még fokozódik, ha a rakomány véletlenül kissé nehezebbre sikerül.

Ezek mind olyan hibák és hátrányok, melyek a gólya használhatóságát, pontos működését és munkája olcsóságát mindaddig lényegesen leszállították.

Ezek szem előtt tartásával iparkodtam módját ejteni annak, hogy ezen fennebb körvonalozott hiányosságok elkerülésével a kérdéses gépet minden irányban kiegészítve, célzerűbbé és alkalmasabbá tegyem.

Mintán a bajok, az eddig igazított állatokkal előállított munkaerőből származtak, azért törekvésem oda irányult, hogy helyébe más munkaerőről gondoskódjam, abból indulván ki, hogy a gép fokéleteséhez oly hajtóerőre van szükség, mely elsősorban egyenletesen, biztosan s könnyen kezelhetően működjék. Legzselészerűbb vétem e végből az emberi munkaerőt igénybe venni, mely minde kívánalmaknak természetszerűleg eleget tehet. Ennek felhasználása persze a kifeltendő nagy munka mennyiségéhez képest megki-

nek (láncnak) kiugrását az alsó esikából megakadályozza. (Lásd ábra 204.)

Az ekként összeállított kiegészítő gépezet potom olcsó, mert az utolsó darabig, beleértve a fa, vas és munka értékét, alig kerül 50 koronába s házilag elkészíthető és bürmeley már meglevő gólyára rá szerelhető. A szükséges 2 fogaskerék és vastengelye sem okozhat sok gondot, mert ilyen akad minden gazdaságban, csak le kell szedni holmi nyugalomba helyeztet gépről.

S amily egyszerű maga a szerkezet, olyan a vele való munka is, mint azt a 203. ábrán mutatomb. A forgantyuknál alkalmazott két ember az átviteli kerekék és csigák segítségével nagyon könnyedén emelik fel a boglyát anélkül, hogy az állati munkaerő alkalmazásából fennebb vázolt nehézségek előfordulnának.

A hengertengelyre végre még egy fékező fogaskerék van szerelve, melynek rendeltetése kitartani a felemelt emelőkart mindaddig, míg ez a kormányzóktól segítségével odahuzott, a hova éppen szükség van.

Egyébként az egész gépezet használata olyan, mint a bekezdésleg érintett czikkben le van írva.

Semmi kétség az iránt, hogy az igának embermunkával való helyettesítése s ilyen módon való alkalmazása mellett az igával járó miszériának még csak lehetősége is ki van zárva. De nemcsak ezeket szünteti meg, hanem először is, mert megtakarítunk ugyanis legalább egy pár lovat vagy ökröt, ami adott körülmé-

ványa, hogy kellő erőviteltől eszközökről is gondoskodva legyen. E végből legalakimatosabbnak találom a gólyát egy egyszerű emelőgép szerkezettel kiegészíteni, melyet a 204. alatti ábrán látható módon, a gólyá alapját képező tölgfaykeret egyik oldalára ráillesztettem.

All pedig ez a segédeszköz a mellékelt ábra jelzését követve következőkből: Két az egyes kereszt szilárdítóhoz csapolt A és B oszlopból, melyeknek az 1-1' 1'' 1''' támasztók és a D vascsavar adják meg a 204. alatti ábrán látható módon, a gólyá alapját meg elhelyezve a forgatható henger (G), valamint azokon keresztül megy az E F forgantyú tengely. Ez utóbbinak a B oszlopból kinyúló végére van erősítve a kisebb fogaskerék (J), mely a nagyobb és a henger tengelyére erősített F fogaskerék megmozdítására szolgál. Az oszlopkok előtt az alapkereten nyér elhelyezést a vasokra szerelt vezető csiga, valamint az ábrán U-val jelölt négy csigából összeállított vezető szerkezet, melynek az átvitel könnyítésén kívül az a rendeltetése, hogy a rajta átvezetett és a hengeren lévő P vashorgba erősített húzó kötel-

nyek között bizony elég nagy értékű lehet. Ezzel szemben pedig legfeljebb egy emberrel (többet kell alkalmazni az emelőgép hajtásánál, mert egyet már az elmaradt iga kocsiya vagy bérese képvisel).

De ezenfelül fokozza az emelőszerkezet alkalmazásának hasznosságát és célzerűségét az a tapasztalati tény is, hogy egyfelől nagyobb munkaerő képes kifejteni, többet s súlyosabb tömeget lehet vele felemelni, másfelől pedig a vele végzett munka sokkalta gyorsabb s egyszerűbb, mint az iga felhasználásánál.

Mindezek oly előnyök, melyek mineneserőre elsőbbséget biztosítanak a széna-emelő készülék emberi munkaerőre való berendezésének, szemben az állati erő alkalmazásával.

Rivóli Kálmán.

204. ábra. A gólya emelő-szerkezete.

BAROMFITENYÉSZTÉS.

Rovastvezt: Hrebly Emil.

A baromfitermelék jobb értékesítésének módzatai.

(A toll termelési mérve, értékesítése és eltarthat.)

XII.

Az elmondott után hátra van még az értékesítés kérdése.

A jó értékesítés legideálisabb módja a szövetkezeti értékesítés. Sajnos, hogy ez még hazánkban csak a kezdet kezdetén van, de reményem nagy, hogy a dolog szépen fog fejlődni.

Először a baromfitermesztők panaszra rendezés az volt, hogy nem képesek sem a baromfitakat, sem azok termékeit oly áron értékesíteni, mely ár mellett a baromfitermesztéssel foglalkozni érdemes. Mióta Budapesten a központi vásároson a „Magyar Gazdák Vásárcsarnok Ellátó Szövetkezete” működik, ezen panasz fel nem hozható, mert szövetkezetek általánosan vevő minőségűen előkészítik. A vidéken a gazdák alaktalan baromfi- és tojásértékesítő szövetkezetet s csalókatézta a központi szövetkezetet, melyet a Magyar Gazdák Vásárcsarnok Ellátó Szövetkezete képvisel. Ha ide egészséges és jól táplált, különösen tejes meghízalt baromfi vagy tojást, tollat értékesítés czéljából felküldünk, biztos lehetünk arról, hogy jól lesz értékesítve, mert az életlen czikké szállítására adott vasúti szállítási kedvezmények, a szövetkezet az így üzletet leányosítására megfelelő berendezése és a fővárosi óriási kereslet biztosítja ezt. De azon szempontból is előnyös az ide való felküldése az élő, vágott és tisztított baromfinak, tojásnak stb., hogy a tenyésztőnek ide nem kell felutaznia az áruval, azt felküldheti s levélben az árt is megírhatja, hogy mit ohajtatna, ére kápi. A szövetkezet azt, ha csak lehet, azon áron értékesíti s pár nap múlva egy fillérig megküldi a pénzt.

Hogy azonban a baromfiért és azok termékeiért minél nagyobb árt kapassunk a szövetkezetől, jövően baromfitermesztésünk nagyobb figyelmet kell fordítani s mindent beartani, a mit az értékesítés érdekében tanszokol.

Ezek után az a kérdés merül fel, hogyan értékesíthetjük legjobban baromfitermesztési termékeinket? Mi a sürgős teendő arra nézve, hogy nekünk mindnyájunknak sikerüljön? A nagyvárosok fogasztó közönségének izlése rendkívül fejlett, a jó minőségű áruért szívesen fizetnek a magas árt. Hat hazájuk ki ez a kedvelést a mi részünkre, a mi hazánkra.

Az osztrák tenyésztés termékeinek értékesítésénél a fő dolog legyen, hogy az eladást egyszerűsítsük. Egyszeresen a fogyasztónak adjunk el, mert különben a hasznát a közvetítő rakja zsebre. Gondoljuk csak meg, hogy kéredek kezén mely keresztül az áru, míg végre a kivitteli ponthoz jut, pedig ezek mindegyike használna adja el az árt. Ezt mellőzni lehetne, ha kellen szerzett szövetkezetek látják el ezen üzletet és nagyobb mennyiségű egyöntetű árut küldenek fel, melyet azonnal tovább is lehetne kivinni, elkerülve az újra válogatás és újra csomagolás költségét.

Minden faluban és nagyobb tanyán kellene egy baromfi- és tojásértékesítő szövetkezet alakítani, melyeknek feladata az egyöntetű kereskedelmi áru előállításra a központi tojást, baromfiakat összeszedése és a központi való szállítás, egyuttal az ezen a ténrtörtént haladás és újítás ismeretese volna, ami az egyes tenyésztő nem igen érhet el, mivel ezek rendszerint költségesebb dolgok; pedig a baromfitermesztésnél is fő elvnek kell felállítani a termévény előállításának lehető olcsóságát s az azt czélzó újítások gyakorlati megvalósítását. Az ily szövetkezeteknek egy igen nagy

előnye az is, hogy nagyobb figyelemmel kísérhetők a piaci viszonyokat és az áralakulásokat, minél fogva akkor szállíthatják árúkat a közpomba, amikor ott a legelőnyösebb; kedvelésben gazdasági helyzetünkben többit kelene ezen üzletág felkarolásával gondolkodni; annál is inkább, miután egy által sem értékesítheti a felhasznált takarmányt jobban, mint éppen a baromfi.

Eddig hazánkban a Délvidéken 120 társékesítő szövetkezet működik, melyek az öszegyűjtött tojást Budapestre, a Magyar Gazdák Vásárcsarnok Ellátó Szövetkezetnek szállítják, a honnan külföldre küldik a csoportosított árúkat.

A földművelésügyi miniszter a giszgazdák jobban mondva a baromfitermesztéssel foglalkozók érdekében azon czélból, hogy a baromfitermesztés feltérmekét; a tojást ezután ennek értékehez képest megfelelően értékesíthessék, a Délvidéken első sorban azon közsegéket, ahol már tejszövetkezet létezik, tojásügyű állomásokkal, vagy más szóval tojásértékesítő szövetkezetet létesítet.

A szervezés munkája nem volt oly könnyű a minónak látszott, mert míg mástárgy szövetkezetek alakításánál az érdekek — melyeket az illető szövetkezet működése érint — nagyobbak és messzebb fekvők, a tojásértékesítő szövetkezetek létesítésénél oly érdekek lettek érintve, melyek kisebbek, de közel fekvők s a gazdák a tojásértékesítésnek szövetkezetét uton való eladás módja s a tojások vagy tyúkszoknak való eladás módja közti óriási anyagi, illetve pénz különbözötét azonnal felöltgők s a szövetkezetek megalkatásánál üdösnök találtak.

A Délvidéken, Temes, Torontál, Krassó-Szörény és Bács-Bodrog vármegyékben működő tojásértékesítő szövetkezetek deczára nagy versenyeinek szénen és szabatosan működőnek s a tojásárakat 30—40%-kal tudták felemelni s e magaslathoz tartani.

A szövetkezetek által öszegyűjtött tojások a központ által részint angol, részint német, részint más külföldi piacokhoz értékesítenek.

A Magyar Gazdák Vásárcsarnok Ellátó Szövetkezetet, melyet a földművelésügyi miniszter szervezett, ezen által a napi- és szalajpok közpomba terelte s ma már az ország minden részében ide Budapestre egy nagy kiterjedésű tojásforgótelepre érkezik a szövetkezeti tojást, ill. piackepessé feldolgozatván, legjobban értékesíttik.

A baromfi-értékesítő központnak vigyázni kell az amerikai és az oroszországi versenye. Csak meg kell figyelni a napi- és szalajpok közpomba elvált fogjuk, hogy itt is ismerősen gyors lépésekkel tért foglalj Amerika.

Mióta ugyanis Amerikában a szemes termények árai nagyon hanyatlottak, egész birtoktejesetek rendeznek be tisztán csak baromfitermesztés czéljából, hogy ezen az uton és gyümölcstermesztés után pótolják azon hiányt, mely jövedelmükben beállott. Ugy, hogyha kéloképben nem védekezünk, megeshetik, hogy rövid idő múlva még amerikai baromfi is fog piacunkra kerülni, mint két évvel ezelő az amerikai alma. Igyekezzünk tehát oly árt a piacra küldeni, melylyel megnyerhetjük a világpiaconkat is.

A statisztikai adatok azt mutatják, hogy Oroszország is ezen gazdasági üzletágban igen nagy versenyléteket, sőt a mi az állatok mennyiségét és jövedelmét illeti, első helyen áll az európai földrajzi államok között. Míg ugyanis 1889-ben tojásértékesítésre 153,000 métermázsra volt, 1895-ben már a 371,000 métermázsra felült volt, tehát megkétszereződött a kivittet elv évt. Ugyanvan az élő baromfi kivitelével is. Oka ennek abban található fel, hogy a baromfitermesztés fontosságát az orosz gazdák hamar felismerték, igyekeztek mentül több szakaszbaromfitermesztésű felállításra által a faljbaromfitermesztést széles körben terjesztini.

Legnagyobb fogyasztója a baromfi és termékeinek Angolország. Tőlünk azonban csak közveze kapja meg Anglia a Baromfi Ausztráli és Németországban át, amennyiben tőlünk trétt sovány baromfiok ott felváltatnak, úgy vitetnek ki Angliába.

Igy vagyunk a Bésche vit líbamájál is, melyet Párisba szállítanak, hol kilőjézté amikor idevéne van 8—10 koronát is fizetnek.

Magyarország tojásértékesítés fejlődését áttekinthetően ismeretük a következő százmok:

Kivitték Magyarországról	méter-mázsákban	értéke millió forintban
1888-ban ...	128,000	5 384
1893-ban ...	211,445	9 965
1893-ban ...	264,400	9 989
1894-ban ...	320,250	11 533
1895-ban ...	342,750	9 739
1896-ban ...	290,180	9 431
1897-ban ...	321,720	10 456
1898-ban ...	313,730	11 3
1899-ban ...	350,230	—

Ebből a külföldre kivitt mennyiségűk ment:

Ausztriába	Németország	Svájcba	Angliába
1893-ban ...	201,725	50,610	11,830
1894-ban ...	236,794	66,008	16,744
1895-ban ...	187,282	38,394	11,522
1896-ban ...	214,233	47,944	12,564
1897-ban ...	228,000	76,000	10,017
1898-ban ...	210,000	88,000	7,600
1899-ban ...	292,600	106,700	8,800

Ebből láthatjuk, mennyire fokozható még baromfitermesztésünk, amik kivánatos is, nehogy más államok a piacokat előlünk elhódítsák most is igen sok magyar tojás vitetk Németország kereskedői által Angolországba, de amely mint német tojás szerepel.

A magyar tojást azért nem ismerik és nem méltányolják a külföldön eléggé, mivel nem osztályozták azokat ideháza. Egyetlen egy tojást sem hozna szabad házára, amik még nem osztályozták, hogy jó-e, továbbá egy gyűrűn megmérve, vajjon megfelelő nagysága a normál tojásnak? Ezen osztályozást, ha a legnagyobb lelkismeretességgel eszközöljük, néhány nagyon szállítványt után minden piacot könnyen meghódíthatunk, miután megbiznánk eljárásunkban. A mostani viszonyok meltek azonban ma leve lekorak a kereskedők mindeztelene kiadást, mielyt hallják, hogy magyar tojással van dolguk. Tehát itt is ismét a tenyésztő adja meg az árát felületes eljárásnak.

A baromfi és termékeinek értékesítésénél a következőket kell szem előtt tartani: Hízalt élő és vágott baromfi inkább őszszel küldjünk piacra, tavasszal, pedig a fiatal baromfival lehetőleg korán jelenjünk meg, mert akkor az a legelőnyösebb. A levőgött, tisztított baromfi és líbamáját is telen szállítsa, kivéveebbet szened a szállítási által az áru és hosszabb utat is könnyen megtehet.

A tojás osztályozására és csomagolására különös gondot kell fordítani és mindig egyenlő és friss árt küldjünk csak piacra; oly tenyészot, aki hibás, rossz árt csomagol be, hamar elvezeti híetel.

Sokszor van alkalom látni, hogy a Budapestre felküldött tojás egyharmadánál is több a levőgött és törött, az ily áruval nem fogunk világpiaconat hódítani és vetélytársainkat legyőzni, ellenkezőleg elvesztjük eddigi piacunkat is.

Összefoglalva az e fejezetben mondottakat, a következőket kérem jól megjegyezni és megmondolni:

1. A tojásgyűjtés és értékesítés által, ha azt a szövetkezet eszközli, a tojásértékesítők nagyobb árt tudnak elérni, mint eddig, mivel a közvetítők egésze serege kizártható a tojásgyűjtés és értékesítés folyamataiból. Tudjuk, hogy a közvetítők ingyen nem dolgoznak s így a közvetítési őszszek a szövetkezetek marad.

2. A szövetkezet tojásgyűjtés által a tenyészük azt, hogy minden gazdaságyon csak azt a

tyukot fogja tartani, amelyek nagy és szép sárkányos tojást tojik és számon tartja majd, hogy mennyit tojik egy év alatt; az oly tyukot, mely 120 tojással kevésbevetett tojik, ki fogja a tenyésztésből zární. Ennek az lesz a következménye, hogy több és csak jó tyukot fog tartani a gazdasszony.

3. A szövetkezeti tojásértékesítés következtében a tagok nagyobb takarékoságra lesznek utalva és mégis havonta egyszer nagyobb összeghez fognak jutni, mint az eladott tojás havi értéke, mely nagyobb összeggel, egyszerre kapva azt, sokat segíthetnek magukon.

4. A nemes baromfi-fajok kicserélése által a baromfiak testben nagyobbodni fognak s ennek természetes következménye az lesz, hogy a nagyobb testű tyukok, nagyobb tojást fognak rakni, amelyet ép úgy, mint a nagyobb testű baromfit, jobb áron lehet értékesíteni.

5. Aki tojásértékesítő szövetkezeti alap-szabályt ömält, az forduljon levelező lapon a Magyar Gránát- és Váscsarnokok Ellátó Szövetkezetéhez Budapestre (Központi Váscsarnok) b.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Kérdés.

443. kérdés. A feketegar mivélésének és trágyázásának melyi módja a helyesebb, ha a trágya az első szántással mélyen alszántatik és azután két sekélyebb szántás adatik, vagy pedig ha az első szántás sekélyre és a második mélyszántással szántatik alá a trágya és a vetőszántás ismét sekélyre vetetik.

O. J.

444. kérdés. Egy nagyobb legelőterület felszántása folytán az azon összegyűléni vizet szivattyú segítségével tavasszal egy hasznaveletlenül melyi fekvésű ferdőszéli laposban rakhatom. Műtlen ezen terület most folyton víz alá kerül (a vízmagasság tavasszal 50–60 cm., ősszel lepad 10–20 cm.-re), szándékom ezen területből nádat létesíteni. Milyen eljárást kövessék, hogy ezen területen a nádat hozzászógyem. Megjegyzem, hogy a terület talajminőség igen jó indulatú szikes vegyület, mely daczra annak, hogy folyton víz fekszik meg, kiszáradás alkalmával magától omlóssá válik.

H. B.

445. kérdés. Mely buza faj ajánlható leginkább vetésre az Alföldön (Békésm.), amely ellentét a rozsdá és liszóg káros befolyásának és a megdélésnek kevésbé volna kitéve.

S. L.

446. kérdés. Felvidéki birtokomon (Arad-megyében) tavaly buzáimnak 38½ fillér az 80% superfoszfátot trágyáztam, sikerem az volt, hogy holdankint per 1100 [C], 120 kg. több termelt és minőségileg is valamivel jobb volt.

Kérdem: nem volna-e ajánlottabb, illetve olcsóbb, ha superfoszfát helyett Thomassalakat vagy örölt istállótrágyát, esetleg zuzott, légen-száritott istállótrágyát alkalmazom az idei buzavetésre.

A superfoszfát ár 0.9 kor. 44 fillér 180% vizben oldott foszforsavtartalommal.

A Thomassalnak 38½ fillér az 80% foszforsav per kilogramm, 75% czitromsavban oldható 75% porlencsén, 75% 20% össz-foszforsav tartalommal.

A légen száritott zuzott gyári istállótrágyának az ár 3 kor 80 fillér.

Az örölt istállótrágyának pedig 4 korona bérment szállítással 100 kg.-ként érte.

Ezenkívül ajánlván van még érett istállótrágya bérment szállítással 10,000 kg.-ként 72 koronáért.

Már most az itt felsorolt trágyák közül melyik olcsóbb és biztosabb és mily mennyiségű adandó 1 holdra.

M. M.

447. kérdés. Tanácsos-e ősszel rozsa közé baltacizmet vetni s ha igen, úgy mely időtől jobban lenne azt legelőszertől eszantálni.

Talajom középkötött, márgás altalajjal.

R. J.

Felelet.

A feketegar mivélése. (Felelet a 443. sz. kérdésre.) A felsorolt eljárások egyikre sem lehetünk a nád gyökérzeseinek elültetésével. Ha a tél vagy az első évben zenge nádtülevények kár ne legyen, legelőszertől már júniusban ültetni, mikor a tén való nádzókot már régt csomokot hajtottak. Ezen új hajtsók szolgálnak dugványozásra, ha mindjárt nem használjuk fel akkor kőegkebe rakva a mocsaras területen úgy rakhatózhatjuk, hogy a legelső szántással víz fedje.

Cs. S.

Nádas létesítése. (Felelet a 444. sz. kérdésre.) A nádtüetés előtt a talajt nem kell előkészíteni. A nádas létesítése dugványozás után lehetünk a nád gyökérzeseinek elültetésével. Ha a tél vagy az első évben zenge nádtülevények kár ne legyen, legelőszertől már júniusban ültetni, mikor a tén való nádzókot már régt csomokot hajtottak. Ezen új hajtsók szolgálnak dugványozásra, ha mindjárt nem használjuk fel akkor kőegkebe rakva a mocsaras területen úgy rakhatózhatjuk, hogy a legelső szántással víz fedje.

Ha a létesítendő nádas vízállás nagy, akkor csak a parton lehet dugványozni, különben pedig az egész terület beültethető négyes kötésben dugvánnyal. A partokon dugványozott nád néhány év alatt belepi az egész mocsaras területet. Az ültetés leghelyesebben helyen munkás végzi. Az első munkás 5, egymástól 2 méterre, a parttól pedig 30 méterre ültetőfúrón ferden lyukakat fur, a második munkás közvetlen utána haladva minden lyukba egy nádgökörzest dug úgy, hogy annak három bütyöke a hamar összefolyó lápföldben legyen. A harmadik munkás feladata, hogy az ültetett gökörzest a talajban fakompokkal rögzítse. Ezek fakompokat a dolmányokhoz hasonlóan elágazó 1–2 cm. erős fagebők lehet készíteni, vagy a kilyegyzett hosszabb ág 20, lazább iszaposabb talajon 30 cm., a rövidebb ág pedig 15 cm. hosszúságú legyen. A munkás ezen előzőleg elkészített fakompokkal egy vagy két helyen rögzíti az „elültetett gökörzest földre dugott részét”, hogy azt a víz nem mozdíthatja ki mozdíthatassa ki a dugvány partra nyúló részét pedig kisebb kampóval szintén odaerősíti a talajhoz. Ezen utóbbi munkát lehet az ültetés befejezte után is végezni, hogy a harmadik munkás gyorsabban haladhasson.

A gökörzest négy bütyöke ültetés után csakbarr négy gámpályából haj, melyek a következők: Ezen ugyanannyi nádatot kell termelni, később pedig mindmennyamit nádcsomókat termelni. A gökörök minden irányban tovább terjeszkednek és mindég újabb nádcsomókat hoznak. Ha a mocsaras terület sekély vízfelületre megegydi az egész terület beültetését, akkor három év alatt, különben pedig part-szerű telepítéssel a terület nagysága szerint néhány év alatt lehet teljesen termőben lévő nádasunk.

G. E.

Rozsdának ellenálló buza faj az Alföldre. (Felelet a 445. sz. kérdésre.) Az Alföldre legjobban ajánlható buza a tiszaidei magyar buza, nem mintha ez ellentétlana a rozsdának és nem volna hajlandósága a megdélésre, sőt inkább nagyon is fogékony a rozsdára, de ezen igen könnyen megdül, hanem azért, mert ez a legbiztosabb buza az Alföldnek, mert fagyálló és koránérő. A vastag szalmájú és ezért megdélésnek ellenálló buzákat mind későn érnek és ez okból természetük az Alföldön nagyon bizonytalan. Oly buzafele, amelyben a rozsdá egyedül nagyon nem tenne kárt, nem létezik csakis abban különböztetik, hogy az egyik inkább megdül mint a másik, de ez sem annyira a félésegtől függ, mint inkább, hogy a fejlettség mely állapotában volt midőn a rozsdá elszaporodott. Kísérletképpen lehetne vetni, a dunántúli csupasz búzá, mely már meghonosodott bővebben termő és nem dül meg oly könnyen,

mint a magyar buza, de nem ad oly jó minőségű magot és néhány nappal későbbben érik mint a magyar buza. Az ilyesfajta káros befolyástól minden búzát meg lehet óvni a kőkövel való csúszással.

Cs. S.

Műtrágyázás. (Felelet a 446. sz. kérdésre.) Arról, hogy nem-e volna célszerű a superfoszfátot Thomassalakkal helyettesíteni, csakis a helyszínen végzett kísérletek nyújthatnak felvilágosítást, mert kísérletek nélkül nem lehet megmondani, hogy mennyi Thomassal egyenértékű 100 kg. superfoszfáttal. Azt tudjuk, hogy egyes fözetalajok kivételével a Thomassalakkal többet kell használni, mint a superfoszfáthól, de hogy mennyivel többet, az talajszéret nagyon változó. Az egyik esetben másfél-szer annyit, a másik esetben pedig kétszer annyit Thomassalakra van szükség ugyanazon hatás elérésére. A jelen esetben a superfoszfát kiloperczente 59 fillér kerül, ha 1-5 kg. Thomassal pótolná a kg. vízenoldható foszforsavat, akkor 57-5 fillér kerülne ez, vagyis egy árba a superfoszfáttal, ha 2 kg. volna egyenértékű, akkor a Thomassalnak 77 fillér kerülne, vagyis jóval többé. Ezen szántással a Thomassalak összfoszforsavtartalma vetétt állomány, már pedig legalább is vitás kérdés, hogy szabad-e ezt tenni és nemcsak a czitromsavban oldható rész veendő figyelembe, ez esetben a Thomassal meg drágább lenne.

A száritott marh trágya értékéről könnyen tájékozódhatunk, ha felvesszük, miszerint 1 q száritott trágya 400 g. 4% állótátrágot szükséges. A közzét áradat véve állomány, a zuzott trágya vásárlásánál oly állótátrágot veszünk, amelyek q-ja 80–72 fillérbe kerül, az örölt vásárlásánál pedig olyat, a melynek q-ja 100–80 fillérbe kerül, ennyit pedig az állótátrágya rendes viszonyok között nem ér meg. Eppen úgy tulnézette a trágyát, ha érett állótátrágya q-ját 72 fillérrel vásárolná.

Ha a superfoszfát kis magyar holdankint 120 kg. természetbőllet adott, legelőszertől lesz azt használni továbbra is, a mennyiség azonban megemelhető 1100 [C]-öire rendezsere am 100 kg. elegendő. Esetleg próbát lehetne az ún. ún. ún. superfoszfáttal, 1100 [C] 150 kg.-ra használni.

Cs. S.

Rozs közé baltacizem. (Felelet a 447. sz. kérdésre.) Rozs közé egyáltalában nem tanácsos baltacizmet vetni és ősszel, sem tavasszal. Az ősszel vetett baltacizem télen át kifagy. Tavasszal pedig azért nem szabad rozst vagy őzsi buza közé vetni, mert magját sem lehet egyenletesen a kéltő mélységbe áztatni. A baltacizmet legelőszertől zöjdiégen lekasztandó árpa vagy zab közé vetni, leggyakrabban pedig magterjesztésre meghagyott árpa közé vetni. Igen célszerű az árpát a szokásos 4'5" helyett 8"=re vetni.

Cs. S.

VEGYÉSEK.

Mel számszám tartalom:	Oldal
OMEGE közlemények:	1375
A német vándorlás és magyar szék.	1375
Takarmányozás.	
A darált osovstengeri.	1376
Növénytermesztés.	
Kendertermesztés viszonyainak mostoháságának okai és orvoslása.	1377
Gazdasági gépészet.	
Széna-emelő készületek.	1379
Baromfitermesztés.	
A baromfitermékek jobb értékesítésének módjai.	1380
Vegyések.	1382
Vegyések.	1382
Kereskedelm. közlé.	1383
Szerkesztői híretek.	1384

Gazdasági tudósító. A földmivélségi miniszter Bálint Ferenc gyulafehérvári lakost Alsófehérvé megye Gyulafehérvár sz. kir. város területére nézve a gazdasági tudósítói tiszttel bizta meg.

A magyar baromfi a keskeméti kiállítás. Mint már most számunkban is említettük, a keskeméti baromfikállításra a főszerepet a hazai magyar baromfi vitte. A 3. egyenként 100 K. és a 3. egyenként 50 K. pénzdiát magyar baromfi nyerte. Ezzel tehát meg lett pecsételve az igazság, hogy a magyar ember egyszerű már ne fusson jól dolgok után, amelyek nem neki valók, hanem jól az örökös kísérletezésnél, itt van a magyar baromfi, amely elég jó tulajdonságokkal bír arra, hogy nemcsak ideháza, hanem a külföldön is megállja helyét. Hiszen baromfikivitelit kontingensünk $\frac{1}{3}$ -részt a magyar baromfi képezi. A díjazás a következő eredményről vészött:

Tízán tenyészett magyar fajták 1. 100 korona pénzdiát és arany oklevelet nyertek: 1. Szalay János Töszeg, kendermagos magyar tyúk, 2. Polónyi Manó Keskeméti, fehér magyar tyúk, 3. Halas vágy, fehér magyar tyúk. (Tenyésztek: Gyemes József, dr. Babó Mihály, Szalay László, Nagy Zoltán Marton.)

150 korona pénzdiát és ezüst oklevelet nyertek: 1. Dobos László Czegléd, fehér magyar tyúk és kacsáért, 2. Zmoryi Béláné Törtel, magyar tyúk, 3. Beretvás Jánosné fehér magyar tyúk.

III. Arany oklevelet nyertek: 1. Mathiasz Jánosné Keskeméti, livornói tyúk, 2. Polónyi Manó Keskeméti, magyar tyúk, 3. Grassely Miklósné Keskeméti, endeni lud és pekinyi kacsáért, 4. Holló József Félégyháza, fehér magyar tyúk, 5. Darányi Ferenczné, külföldi nemes tyúkfajtakért, 6. Böhm Mária, gyűteményes kiállítás lud és tyúk keresztelésért, 7. Asbóth Béláné Gödöllő, plimouth tyúk, 8. Bodny János Fomaz, sárga és kendermagos plimouthokért, 9. Tóleky Józsefné, La Bresse tyúk, 10. Jakáthy Sándor plimouth tyúk, házinyulakért és galambok gyűteményes kiállításáért, 11. Fűző Erzsike galambok gyűteményes kiállításáért, 12. Polónyi Manó Keskeméti, a baromfitenyésztést előmozdító eszközökért, 13. Schneider Adolf Kámfelékért, tollkiállításért, 14. Aradi Lipót és fia Keskeméti, a baromfi-kiállítás és kereskedelmi tárgyak bemutatásáért, 15. Selassay Györgyné Galgamáca, lang-sánokért.

IV. Ezüst oklevelet nyertek: Szepanosz István Keskeméti, endeni ludakért, 2. Vincze Jenő Jász-Szent-László, plimouthokért, 3. Czerno Zsófia M.-Bessnyó, ludakokért, 4. Aszadi Lipót és fia Keskeméti tollkiállításért.

V. Bronz oklevelet nyertek: 1. Győrök István Jász-Szt-László, endeni ludakért, Fekete Mihályné Lajos-Mizse, tyukkeresztesékekért, Geday Sándorné Keskeméti, galambokért.

Emlisnőre oklevelet nyertek: 1. Szemerey Pál Keskeméti, galambokért, 2. Bauer Béla Keskeméti, galambokért, Nécsér Gábor Keskeméti, tyukkeresztesékekért, Halász Hubert Budapest, házinyulakért.

Komlótermesztőinkhez. Az idei komló-értékesítés megindulása, azt tapasztaljuk, hogy a termesztők szietnek az eladásal, sük árért. Tájékoztató anyagokból, akik komlót nem elég el nem adtak s az intéző faktorok tájé-

koztatása céljából is üdvös volna, ha a termesztők közléseiket (a-ként mennyiről, kinél és mennyit adtak el) Csézer Lajos komlótermesztési szaktanárnak Kolozsvár, avagy egyesületüknek megírják.

A mezőgazdák közvetlen katonai szállítása. A honvédelmi miniszter felhívása folytán a mezőgazdák részéről a hadsereg részére való közlekedés kiállítását már megkezdődött. Eddig a pestmegyei Ulás és Albertfalva községekből mintegy 600 métermázsas rozsozt szállították kizárólag gazdák közvetlenül a 4. hadtest élelmezési raktára részére. A további szállítások folyamatosan vannak és remény van arra, hogy a gazdálkodásnak az igényeknek minden tekintetében meg fog felelni annak ellenére, hogy a felhívás ez évben már nagyon későn érkezett a gazdasági egyesületekhez s ez irányban a szervezkedés az idő rövidsége miatt csaknem lehetetlen. A jövő évben természetesen még a kijelölés megtörténik a szervezkedés és a szállítások sokkal nagyobb arányokat fognak oltani.

A mikolczi árpavásár. A negyedik árpavásárt 21-én nyitotta meg Miklós Ódon, a Borsodmegyei gazdasági egyesület elnöke. Megnyitó beszédekben a termést ért elemi bajokra utalt, amelyek következtében az árpafajok színe nem tökéletes, de különben minőségük jó. Összesen 500 vagonteljesíteték fel eladásra. Az eladók között meg fog jelenni a mezőgazdák közül is. Sándor hardcsi uradalma, a szendrői pisz-pókész hidvégi uradalma, Ógróf Pallavicini Sándor sándorfalvai, Schosberger Henrik selypi uradalma, Miklós Ódon alcsai uradalma, a já-szvári prépostság jászai uradalma, gróf Lónyay Elemér bodrog-olasi uradalma, Herceg Wáradhy, Wáradhy, és Szemerey grófok sárospataki uradalma. Az árpa minőségleg 65-70, takarmányra való 35-40. A malátá-árpavásár lángha irányzat volt. A vevők tar-tózkodók maradtak. Az uradalmak közül a selypi eladott 36 vagont 14'25-14'50 korona körül mázsnaként. Összesen eladtak föld 160 koscsokmányt, többnyire kis- és közepet-termezők árnyát, 11'20-14'90 korona között. A eladott ár tulajdoni része takarmányra való.

A szeb vágómarha kiállítása. Még egyvisszatérünk a tárgyra ezzel is igazolva állásfoglalásunk helyes voltát. A földművelés-ügyi miniszter intézkedése folytán a szeb kormány a tárgyalás eredményét be sem várta minden állította a szeb vágómarha kiállítására, ennek következtében az utóbbi húd-pesti vágómarhavásárokra egyetlen szeb marhát sem hajtottak fel. Az az egy pár darab, amely a vásárra hozott meg a mult hét marhavasárról maradt meg. A szeb vágómarha el-maradása ha fel is tűnt, zavart azonban semmi tekintetben nem okozott. Ezzel a hétélt vevő darabot hajtottak fel a vásárra és a le-foglat 623 darabot a vágóhidra. Az összes

felhajtás 2563 darabot tett. A mult héten a behozatal megszaporította után, 2224 darab volt a felhajtás. A 22-iki vásárra pedig 2734 darabot hajtottak fel és ezek közt csak 9 db szeb ökrök szerepel. Van tehát honnan feljaitni ideháza is vágómarhát. Levonva ebből a következtetéseket, a főváros és a kormány álláspontja, a mely a főváros élelmezési a szeb behozatalt föltölténi szükségesnek vala, teljesen eljehető. El lehetünk, mint a példa mutatja, szebriai vágómarha nélkül is. Ha megválna a garancia arra, hogy a budapesti vásáron a magyar marhák biztosabban adhatnának el, meg vagyunk gőzödvé arról, hogy a tenyésztek és hizlalkók legsebb árulhat ide hoznak fel, ezzel a fővárosban fogyasztás hus minősége javíthatnék, de állattenyésztésünk is nyerne általa.

Telivérlesítő-árverés. A budapesti Tattersall augusztus 18-én megtartott telivérlesítő-árverés menésenként nagyon kielégítő eredményt zárt, a kereselt elég nagy volt s a vevők készségesen álltak a felkínált szeb-járat uti találok az összforgalom 183'900 koronával zárt, amely összes menésenként a következőleg oszlott fel:

Petendé menses (Luczenbacher Miklós) Őszi Kornelnek 300, Trauttmannsdorf L. grófnak 1800, Losonczy Gyúdnak 1000, Trauttmannsdorf L. grófnak 5400, Springer Gusztáv bárónak 1000, Egyed Jánosnak 1000, Herzég Mór-nak 1600, Janovich B. Gyulának 200, Trauttmannsdorf L. grófnak 3000, Egyed Lajosnak 2900, Losonczy Gyulának 3300, Czangen G.-nek 4700, Szemere Miklósnak 9000, Egyed Lajosnak 3100, Harkányi Antal bárónak 16,500, Péchy Andornak 6100, Szemere Miklósnak 1000, Lajostényi A. bárónak 1000, összesen 78,600 korona. Set-Oróhi menses Herzeg Mór-nak 14,800, Springer G. bárónak 1500, Fáy Bélának 2200, Söllinger R.-nek 1000, Harkányi János bárónak 900, Springer G. bárónak 1300, Szászbereki menses 1100, Herzeg Mór-nak 10,200, Harkányi János bárónak 1800, Söllinger R.-nek 300, uyanan 1400, összesen 78,600 korona. Set-Oróhi menses Herzeg Mór-nak 14,800, Springer G. bárónak 1500, Fáy Bélának 2200, Söllinger R.-nek 1000, Harkányi János bárónak 900, Springer G. bárónak 1300, Szászbereki menses 1100, Herzeg Mór-nak 10,200, Harkányi János bárónak 1800, Söllinger R.-nek 300, uyanan 1400, összesen 78,600 korona. Set-Oróhi menses Herzeg Mór-nak 14,800, Springer G. bárónak 1500, Fáy Bélának 2200, Söllinger R.-nek 1000, Harkányi János bárónak 900, Springer G. bárónak 1300, Szászbereki menses 1100, Jony Ferdinánd-nak 200, Miklós Ödönnek 400, Kovásznay Sz.-nek 450, Frólich Hgynak 1200, Jaross Sándornak 1000, Degenfeld L. grófnak 1400, Őszi Kornelnek 700, összesen 10,150 korona. — Peróvá menses Sényi Sándornak 900, Jákegy Albert százados ur Herzeg Mór-nak 900, Mauthner V.-nak 600, uyanannak 500, uyanannak 700, uyanannak 2300, összesen 5900 korona. — Strasser Alfréd ur tulajdonbó Rexa A.-nak 1200, Zangen F.-nek 100, összesen 1300 korona. — Lebedy Robert ur Springer G. bárónak 800, Schosberger L.-nak 400, Jony Ferdinánd-nak 200, összesen 6400 korona. — Tömördi menses (Chernel György ur tulajdonja) Zangen G.-nak 500, Fáy Bélának 800, Jony Ferdinánd-nak 200, uyanannak 900, összesen 1800 korona. — Sebéchny Atadár ur Harkányi A. bárónak 1800 korona. — Pó-Halló Földes ur Losonczy Gy.-nek 2000, Herzeg M.-nek 500, összesen

MAUTNER ÖDÖN es. és kir. udvari
magkereskedése
BUDAPESTEN, VII., Rottenbiller-utca 33. sz., és VI., Andrássy-ut 23. sz.

Ajánl és vesz:

biborherét, homok (szőszös) bükkönyt (Vicia Villosa) őszi borsót, őszi bükkönyt, tavaszi repcét, és szíj repcét, (kapszó-repcét), mustármagot, csibehurt.

7000 korona. — *Harkányi János* báró Mauthner V-nek 6200, Degenfeld I. grófnak 1800, Harkányi A. bárónak 4200, Degenfeld I. grófnak 8000, Schossberger L.-nak 1800, összesen 22,000 korona. — *Tóley József* gr. Jankovich R. Gyulának 900, Degenfeld I. grófnak 1600, összesen 2500 korona. — *Zékly Antal* gr. ur Losonczy Gy.-nak 900, Öcsy Kornélnek 400, összesen 1300 korona. — *Mt. Brooke* ur Vladár Imrénének 500 korona. — *Capt Gaston* ur Borbély Györgynek 750, Sényi Sándornak 500, összesen 1250 korona. — *Világhy Gyula* ur Kovácsné századosnak 4000 korona. — Gazdát cserélt tehát 74 eskő, összesen 183,900 korona vételéről.

Magyar Thomassalak. 17—20% öszophosphors, ebből kb. 80% citromsavban oldható, 75% porfinom, 80 kilogramm ingyen-zsákban legelősebben ajánl a kartellen kívül alsó *Sátori-gyárak* központi irodája: Budapest, IX., Dandár-utca 25.

NYILTTÉR.*)

Szuperfoszfát,

kén-savas-kálit, kén-savas-ammon,

Kova-savas-kálit,

(dohánytrágyázásra),

Chilisalétromot,

Kainitot,

40%-OS kálitrágyasót

és egyéb műtrágyaféleket elismert

kifünne minőségben legelősebben szállít

a

„HUNGÁRIA“

műtrágya, kén-sav és vegyi ipar rész-

vényirtásának

BUDAPEST,

V. ker., Fűrdő-utca 8. szám.

1900. évi forgalom: 26000 szék!

Felhívjuk

a t. oz. gazdaközönség

figyelmét

a budapesti gyapjú-aukeziókra,

melyek második sorozata

f. év szeptember hó 18. és 19-én

tartatik meg.

Az aukeziókra felhívott és **„Gyapjárverési vállalat Budapest, Dunaparti tepherlyaudvar“** címzett grapijküldemények a M. A. V. Oszesz vonalán tetemes díjkedvezményben, valamint ingyen rakományban részesülnek.

Bajelteljesítő előford és mindennemű felvilágosításai eszköz:

Gyapjárverési Vállalat

HELLER M. S TÁRSASÁG

BUDAPEST, V. Erzsébet-út 13.

* Az e rovattal alul közzétett nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

KERESKEDELEM, TÖZSDE.

Budapesti gabonátözsde.
(*Guttman és Wahl* budapesti termény-bizományi cég jelentése.)

Napjelenként a gabonánálétról.
1901. augusztus 23.

Taljesen az amerikai árfelhámlásnak behatása alatt állunk. Mint utóbbi jelentésünkben hangoptattak nézetünk szerint az ideai és Egyesült-Államok fogják a gabonánakit diktálni és tisztál helyzetet majd csak az ottani bura- és longtermetes behorodása után láthatunk. Mivel a tengerentúli kukoricatermetést egyelőre 700 millió bushellel kevesebbre becsülik a tavalyinál, a főzsidók a hangulat az elmúlt héten valamennyi szár-dabba fordult. Pontosabb utánjárás mellett azonban kintünk, hogy a tengerhányt részben a jobb buza-termés pótolja, főleg pedig, hogy a tengeri drágasága miatt ennek esetéssé részben máris felhagynak, mint különösen Németországban észleltünk. Az amerikai tengerentúli Európa tehát az ideai hátrahoz mérten fog csak igénybe venni és mivel a Danálfiumok idei termése a legszebb reményekre jogosít, nem igen bizunk egyelőre az árak fölemelkedésében.

Az ideai árfelhámlás, sajnos, minden kritikán alul rossznak kell mondanunk. Árak némelyéig nem sokat mutt és emiatt a sokalta szebb morvaországi termény versenyt nyombb mérvény kénytelenek elviselni — a versenytés pedig mindig csak az árak rovására létezik. Ma olyan az álet, hogy kiveteli czékokra szánt árura végre egyáltalán nem található, az alrendelőből 10000 pedig csak takarmányczékokra veszik, illetve megvételben fizetik.

Készben ma jó kínálatt és ugyanolyan vételköz mellett eszedes irányzatot követ. Az álet készleten ugyan, csak néhány illérett ócskób árakat fizetnek a málmok, de később változatlan árkon vették a buzát. Elkelt összesen körülbelül 32000 méterásza.

Mai eladások:

Uj buza:

Tiszavízű:

800	műmáza	79 ¹ / ₂	Kg.	16.50	korona	3	hóra.
100	—	81	—	16.25	—	—	—
100	—	80	—	16.40	—	—	—
100	—	80	—	16.20	—	—	—
100	műmáza	80	—	16.25	—	3	hóra.
200	—	80	—	15.20	—	*	*
150	—	78	—	16.15	—	*	*
150	—	79	—	16.15	—	*	*
600	—	79 ¹ / ₂	—	16.40	—	*	*
500	—	79 ¹ / ₂	—	16.15	—	*	*
100	—	79 ¹ / ₂	—	16.10	—	*	*
300	—	79 ¹ / ₂	—	16.40	—	*	*
100	—	79 ¹ / ₂	—	15.70	—	*	*
100	—	79 ¹ / ₂	—	15.70	—	*	*
100	—	78	—	15.70	—	*	*
100	—	79	—	15.70	—	*	*
150	—	79	—	16.15	—	*	*
200	—	79	—	16.15	—	*	*
500	—	79	—	16.25	—	*	*
100	—	78	—	15.90	—	*	*
100	—	79	—	15.90	—	*	*
100	—	78 ¹ / ₂	—	15.80	—	*	*
100	—	78	—	16	—	*	*
100	műmáza	78 ¹ / ₂	Kg.	15.90	korona	3	hóra.
100	—	78	—	15.90	—	*	*
100	—	78	—	15.90	—	*	*
200	—	78	—	15.90	—	*	*
300	—	78 ¹ / ₂	—	15.90	—	*	*
200	műmáza	78 ¹ / ₂	Kg.	15.90	K.	3	hóra
100	—	78	—	16.10	—	*	*
100	—	78	—	16	—	*	*
500	—	77 ¹ / ₂	—	15.95	—	*	*
150	—	77 ¹ / ₂	—	15.80	—	*	*
300	—	77 ¹ / ₂	—	15.90	—	*	*
100	—	77 ¹ / ₂	—	15.80	—	*	*
1700	—	77	—	16.20	—	*	*

H-m. vésárhélyei:

4600	—	77	—	16.10	—	*	*
------	---	----	---	-------	---	---	---

Bihari:

200	—	77 ¹ / ₂	—	15.60	—	*	*
-----	---	--------------------------------	---	-------	---	---	---

Füzes-abonyi:

1200	—	78	—	16	—	*	*
------	---	----	---	----	---	---	---

(Az árak 50 kg.-ként koronáértékben értendők.)

Rész (új) méréseket forgalom mellett valamivel olcsóbb. Anonim szállításra budapesti egyenértékben 13.20 koronát érteket el.

Takarmánytrágyában nyugodt a hangulat az árak lassanként visszaesnek. Hélyben 12.40 koronát jögrónak. Zsákban tartott árak mellett kollektív irányzat uralkodik. Minőség szerinti hélyben 12.80—13.40 koronát fizetnek.

Tengeri változatlanul csendes, azonnali szállításra 10.50 koronát érteket el budapesti egyenértékben, míg Kóhánán 10.60 koronát fizetnek.

Szármak.

A szeszellenes és héten szállárhöz elmentet uralkodott és jó vételköz mellett több zártt finomított, elcsész és kontingens nyereségek kelt el változatlan ár mellett.

A budapesti piaczon finomított szesz nagyon adotta 115.50—116.50 K. adózatlanul szabraktúra 45.50—48 K. élesztőszesz 116—116.50 K. denaturált szesz hordóstat 33 K. kelt el, azonnali és későbbi szállításra.

Vízkei szeszüzemekkel és megdélmagasági szeszüzemekkel részéről finomított szesz adóza 114—115 K. adózatlanul 43.50—44 K. volt ajánvba ab állomás és néhány kisebb létei létezőli is.

Gazciálból a kiváló megcsappant és csak denaturált szesz ajánlatot változatlan áron 31 koronán hordóstat.

Megdélmagasági szeszárak kontingens nyereségek új termelési időszakban szállítva 30—40.50 K. ajánlatot és fedezési vásárlások folytán több zártt eszközöse is lett.

4 kontingens nyereségek *de Budapestén* 42.—47.00 K.

Bécsi jögrög 40.80—41.— korona kontingens nyereségszert.

Vízkei jögrög 110.75—112.— korona adóstat és 42.— korona adózatlan szeszert.

Trienai jögrög 14.75—15.— korona kiveteli szeszert, 90% hektolitéro.

Kiveteli szeszhez kocsikarom finomított szesz változatlan.

Budapesti kelt jögrög: nagyon kicsinyben korona korona

Finomított szesz — 115.50—116.50 117.50—118.50
Nyerszész — 114.—117 — 117.50—118.50
Nyerszész adóza — 114.—114.50 115.50—116.50
Denaturátszész — 34.—35.50 34.—35.—

Az árak 10,000 literefontonok hordó nélkül bérmentve, budapesti vasutállomások szállítva, készpénz fizetés mellett értendők.

Vetőmagvak. (*Mautner* Ödön tudósítása.)

Az ézei vetőmag szükségese magvak beszerzése folyamában van és habár a kereslet nem épen nagyon élénk, mégis kielégítő. *Ószi búbiány* gyenge termést szolgáltatott és azért, mint igen megfelelő pótlást az *ósz bors* veszik, annál is inkább, mert az ár az ideig rendkívül jutányos és pedig 6.50—6.75 korona 50 kilonként. Ezen ár a termeszó állomástól érteket. Jól keresett czék a *komolgyabókány Zichorher*. A forgalom a jelenleg kisebb beföldi keresletre szorított, jögrögje 21—23 korona 50 kg.-ként, termeszó állomáson érte. *Vöröskere* ára utóbbi időben jelentősen emelkedett az amerikai piaczon, de ennek beföldi piacra nincsen mert ilyenkor a tengerentúli kurbeken sem igen biznak. Búnagy jelentősebbek az idei termés sokkal jobb, mint a múlt évi. *Lacsernő* létező kedvezőtlen jelentések érkeznek. *Muharagom* már alig keresnek. *Baltacim* iránt érdeklődés mutatkozik, de ajánlatok még nem igen érkeznek.

Hedrich és Strauss „Királymagok“ élelti tudósítása a „Közlelek“ részére. 1901. augusztus 23-án.

Szám	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ár:	Kor.	22.40	21.60	20.90	20.60	19.30	17.—	14.30		
Köleskása:										
Szám	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ár:	Kor.	23.—	22.—	21.—	20.—	18.50				
Kukoricazudara: finom (pótlan) közép gorbomba										
Kor.										
17.— 20.— 20.—										
Rizstakarmányzást Királymagi dencze Takarmányzudara										
10.50 K.										
10.80 K.										
8.90 K.										
Rozsorkpa										
670										

Árának 100 kg.-ként, hélyben, elegysúly tisztasúly-nak véve, szákkal együtt értendők.

Az Erzsébet-Gőzmalom-Társaság élelti tudósítása a „Közlelek“ részére. Budapest, 1901. aug. 23-án. Kötelezettség nélküli árak 100 kilonként, szeszkölt, osszszult tiszta súlynak véve, a budapesti vasuti és hajóállomásokhoz szállítva:

Sz.	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ár:	25.20	24.40	23.60	22.80	22.20	21.80	20.60	18.40	15.00	
8-as takarmányzást buzorkpa finom gorbomba										
11.— 8.90 8.90										

HYDRA Legmegbízhatóbb **HYDRA** és legjobb

a szabad. „HYDRA“ vetőgéptölcsér
teljesen zárt falu hajlékony acéttölcsérből.

Hajlékony, ruganyos és nem törékeny.
Szakértők véleménye szerint jobb magvezető-
cső nem is képzelhető.

Kapható: az előzőbb vetőgéptölcsérnél, valamennyi méretű és vastagságúban.

Nagybani eladás: Pforzheimi fémöntőműgyár társ.
Magyarországi Kizárólagos Képviselet:

Gál és Fodor czégnél
BUDAPEST, V., Váci-kört 44.

Részletes leírással szivesen szolgál a fenti czég.

Importált eredeti
angol kosok
kaphatók:
PICK OSWALD-nál
BUDAPEST,
VIII., Kálvária-kereszty 1. sz.

Földbirtokosok, gazdák és raktár-
vállalatok stb. figyelmébe.

Ausztria-Magyarországon általánosan bevezetett s mindenki által hasznosnak elismert

ponyva-kölcsönző intézmény

ajánl igen csekély kölcsönj mellett 90 □ mtr. és 48 □ mtr. nagyságú telített

kazal ponyvákat,

mezői termékek és vasúti wagonok betakarásához, továbbá 12 □ mtr. nagyságú, behordáshoz alkalmas **szekerponyvákat**, mialatt saját ponyvák költséges beszerzése megtakaríthatik. Ugyanazon

zsákok is kölcsönöztetnek

igen olcsó árak és előnyös feltételek mellett. Ugyanitt legelőszóban szereshetők be új és használt

telített ponyvák,

valamint **szekerponyvák** 7 korona és 9 korona, varrás nélkül egy darabból szövet ponyvák 10 korona, továbbá új és használt

zsákok minden nemben, gabona, fűzén, lict és korpás zsákok stb.

Legelőszóbb beszerzési forrás.

Ócska zsák és ponyva minden mennyiségben a legmagasabb áron megvételik.

NAGEL ADOLF

Budapest, V. Arany-János-utca 12.

TELEFON.
35-92.

Sürgöny-cím:
Nagel Adolf, Budapest.

Őszi vetésre ajánljuk

diószeghi óriási buzánkat,

mely már igen elterjedt s melynek **eredménye** a hozzánk érkezett összhangzó értesítések szerint általában a **legnagyobb meglepédest kellette,** miután a rozsdá elleni ellenálló képességét nagy mértékben igazolta.

Becsés megkeresések

Diószeghi cukorgyárhoz

Diószegh (Pozsonymegyében) intézendők. 4398

BECK ÉS GERGELY

BUDAPEST, V. KER., VÁCZI-UT 12. SZ.

GAZDASÁGI GÉPEK RUŠTON-GŐZGÉPELŐK

BENZIN-MOTOROK

GŐZGÉPEK GŐZEKÉK

Lapunk bekötési táblája

2 kor. 72 fill. (portómentesen)
kapható kiadóhivatalunknál.

PROPPER SAMU

mezőgazdasági gépraktóra
Budapest, V. ker., Váci-kört 52. szám.
Ajánlja mérekkelt árakon a jelen időnyre

SACK RUDOLF elismert kítőnö gyártmányait

**Aczélekként,
Vasboronáit;
grubbereit,
sorvetőgepeit,
szőlőmetsző gépeket,
több répakapalot,
szőlőmetsző gépeket.**

És alkalommal különösen felhívja a t. gazdaságosnág b. figyelmét az általa képviselt

DEERING-féle a világ legnagyob b. mezőgazdasági aratógépe gyártának

fükaszalógepeire, marokrakó és kéveköto aratógepeire,
szőlőmetsző gépeire és mindenféle mezőgazdasági gépekre, melyek azonos
eredményt hoznak **SZENAGYJÚTÓ** és **TRAKTOR** általános használatra alkalmas.

Bizonyítványok fenti gépekrl, kimerült árjegyzékek és kézzelvezetett felvilágosítások

70409, szám. II. 2/a.

Hirdetmény.

A mezőhegyesi állami ménésbirtok

3600 métermáza száritott moslékból,

1800 métermáza olajpogácsából,

300 mm. fehér habból álló terményszükségletének

biztosítása végett

f. é. szeptember hó 13-án d. e. 11 órakor

a ménésbirtok igazgatóságánál zárt írásbeli versenytárgyalás tartatik.

Az egy koronás bélyeggel ellátandó ajánlatok a fentemlített határidőig a ménésbirtok igazgatóságánál Mezőhegyesen nyújtandók be.

A részletes szállítási feltételek a m. kir. gazdasági főigazgatónál (Budapest földművelésügyi ministerium II. em. 80. ajtó) s a mezőhegyesi magy. kir. állami ménésbirtok igazgatóságánál betekinhetők.

M. kir. földművelésügyi miniszter.

404

Uradalom-feloszlás folytán

özv. báró Schosberger Zsigmondné ömeltósága pusztaszent-tornyai uradalmában (Békes vármegye) 1901. szept. 1-én reggeli 8 órától kezdve önkéntes árveresen a kikiáltási áron felül legtöbbbet ígérőnek

el fognak adatni:

I. Angol félvér ménes.

- 7 drb különböző kora méncsikó,
- 21 " " " kanczacsikó,
- 9 " " " heréit csikó,
- 12 " különböző nemű választott csikó.

II. Simmenthali jellegű tehenészet.

- 27 drb 5—8 éves fejős tehen,
- 17 " előhasi üsző,
- 3 " 3 éves telvér simmenthali bika,
- 22 " ezen tehenészet után származó különböző kora ökörtinó.

III. Különböző gazdasági felszerelések.

Szekerek, ekék, fogasok, vetőgépek stb.

Végül ugyanott eladó együttesen vagy kisebb részletekben is rambouillet jellegű féslis gyapjas, 14 drb öreg és két éves tenyészkos, 35 drb kosbárány, 330 drb jerke és 320 drb ürü-bárány.

Pusztaszent-Tornya, vasútállomás 5 percz, **Oroszáza**, vasútállomás 30 percz.

Pongrácz Jenő, urad. intéző.

447

„HAZÁNK“

politikai, társadalmi és közgazdasági napilap
augusztus elsejével új előfizetést nyitott.

A „**Hazánk**“ a pártpolitikától független
napilapja a magyar gazdáknak,

mely a nemzeti termelés, a nemzeti munka érdekeinek
érvényesítéséért és védelméért küzd és küzd a

közélet purifikációjáért
minden vonalon.

A „HAZÁNK“

BUDAY BARNA szerkesztésében jelenik meg.
Rendes heti melléklete a „**VASÁRNAP**“, két hetenként a „**SZOVETKEZÉS**“ van a „**HAZÁNK**“-hoz mellékelve. Mindezen mellékleteket díjmentesen kapják az előfizetők.

A „**HAZÁNK**“ előfizetési ára:

Égész évre 28 korona | Negyed évre 7 korona
Fél évre 14 „ | Egy hóra 2.10 „

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.

Felmal szerek értékelését eszközöl az elől 1% mellett.
Férlításpótlást és csomagolást stábilítást ingyen nyújt lakok nem tagoknak.

Azonnal készpénzeszámolás.

Magyar Gazdák
Vásárcsarnok Ellátó Szövetkezeté
HATÓSÁGI KÖZVETÍTŐ
BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS KÖZPONTI VÁSÁRCSARNOKBAN.
Szig. ny. cím: Aurora - Budapest.

Értékesítésre elfogad:
Husennelket, füstölt húst, vadakat, szárnyasokat — élők és lovló állapotban, tojást, vaját, halat burgonyát, káposztát, zöldségféléket, gyümölcsöt stb.

JENCS **Lovak**
SZARVAS-MÁRHÁKNAK.
Kisasszony
JENCS VILMOS
szarvasmarhatermelő.
Budapest 11. Székesfővárosi Községi Kormányzat.
1901. évi nagy szarvasmarha kiállítás díjazottja. 1. díjazott. 2. díjazott. 3. díjazott. 4. díjazott. 5. díjazott. 6. díjazott. 7. díjazott. 8. díjazott. 9. díjazott. 10. díjazott. 11. díjazott. 12. díjazott. 13. díjazott. 14. díjazott. 15. díjazott. 16. díjazott. 17. díjazott. 18. díjazott. 19. díjazott. 20. díjazott. 21. díjazott. 22. díjazott. 23. díjazott. 24. díjazott. 25. díjazott. 26. díjazott. 27. díjazott. 28. díjazott. 29. díjazott. 30. díjazott. 31. díjazott. 32. díjazott. 33. díjazott. 34. díjazott. 35. díjazott. 36. díjazott. 37. díjazott. 38. díjazott. 39. díjazott. 40. díjazott. 41. díjazott. 42. díjazott. 43. díjazott. 44. díjazott. 45. díjazott. 46. díjazott. 47. díjazott. 48. díjazott. 49. díjazott. 50. díjazott. 51. díjazott. 52. díjazott. 53. díjazott. 54. díjazott. 55. díjazott. 56. díjazott. 57. díjazott. 58. díjazott. 59. díjazott. 60. díjazott. 61. díjazott. 62. díjazott. 63. díjazott. 64. díjazott. 65. díjazott. 66. díjazott. 67. díjazott. 68. díjazott. 69. díjazott. 70. díjazott. 71. díjazott. 72. díjazott. 73. díjazott. 74. díjazott. 75. díjazott. 76. díjazott. 77. díjazott. 78. díjazott. 79. díjazott. 80. díjazott. 81. díjazott. 82. díjazott. 83. díjazott. 84. díjazott. 85. díjazott. 86. díjazott. 87. díjazott. 88. díjazott. 89. díjazott. 90. díjazott. 91. díjazott. 92. díjazott. 93. díjazott. 94. díjazott. 95. díjazott. 96. díjazott. 97. díjazott. 98. díjazott. 99. díjazott. 100. díjazott.

WEISER J. C.
gazdasági gépjármű
NAGY-KÖZISZÁN.
Ajánlja egyetemes egyes és kétféle az eleve készített anyagból és legjobb kivitelben, az egyetemes ekkébe alkalmazható **összes felszerelvényeit, boronáit és egyéb talajmívelő eszközöket.**
Egyik és a harmadikhoz egyaránt alkalmazható.

„ZALAPELL”
Magyarország legjobb sorvetőgépeit, szabadalm. kiváltólag kagonykötőkkel. **Homokos talajhoz a „ZALA DRILL”** különösen ez csúra lényegelt és kitűnően bizonyult **vető-sarukkal** lesz ellátva.
„PERFECTA” merítőkorongos sorvetőgépeit készítették Arad.
„PLANET” 1200 egykerékű kézi kasszát és 1000 lóerőtől 20 korona árban.
„HOLLINGSWORTH” dísz kivevőket.
Árjegyzék ingyen és telefontelefonon.

STAHEL és LENNER
BUDAPEST, V. KER.
TRIEURGYÁR, Katona József-utca 8.
Alfajlúak
trieurjeinket
minden gabona tisztításra
5 kő nyestertermény betöltése mellett speciális **trieurt** készítenek.
Lekopott trieurköpnyűk egyes és olcsón újul felesérelnek. Kivánata képes árgyzekekkel szolgálnunk bérmentve. Jutalék mellett szállít elaratók alkalmazását nyerveket.

„BÓNI” GYARTELEP
és mezőgazdasági részvénytársaság
azelőtt **Mandel Eduárd és Társai Nyirbátorban.**
Ajánlja előnyösen ismert, szabadalmott
két tengelyű „BÓNI” eketaligát.
A szegedi mezőgazdasági kiállításon új új fejlesztésű jelölve, a párisi nemzetközi kiállításon bronzremek díjnyert, Budapesten Kossuth és Heller és Bácher Rudolf cégnek, valamint a „Magyar Mezőgazdák Szövetkezetének”.

Kwizda fele
Korneuburgi marha táppor
Allatgyógyászati diétaefektív szer lovak, szarvasmarhák és juhok számára.
5 év óta a legjobb kedvelésben van hazánkban és külföldön.
5 év óta a legjobb kedvelésben van hazánkban és külföldön.
Egyes helyen 100 korona 40 fillér, az általánosan 70 fillér.

Magyar-Óvári m. k. gazd. akadémia gépiskolái állomása
Tökletes Mandel Eduárd és társai uraknak
A kétoldali tengelyű „BÓNI” merítő eketaligát az előző évben a szegedi mezőgazdasági kiállításon díjazottan szerepelt. A kétoldali tengelyű „BÓNI” merítő eketaligát az előző évben a szegedi mezőgazdasági kiállításon díjazottan szerepelt. A kétoldali tengelyű „BÓNI” merítő eketaligát az előző évben a szegedi mezőgazdasági kiállításon díjazottan szerepelt.

Magyar-Óvári m. k. gazd. akadémia gépiskolái állomása
Tökletes Mandel Eduárd és társai uraknak
A kétoldali tengelyű „BÓNI” merítő eketaligát az előző évben a szegedi mezőgazdasági kiállításon díjazottan szerepelt. A kétoldali tengelyű „BÓNI” merítő eketaligát az előző évben a szegedi mezőgazdasági kiállításon díjazottan szerepelt. A kétoldali tengelyű „BÓNI” merítő eketaligát az előző évben a szegedi mezőgazdasági kiállításon díjazottan szerepelt.

Magyar-Óvári m. k. gazd. akadémia gépiskolái állomása
Tökletes Mandel Eduárd és társai uraknak
A kétoldali tengelyű „BÓNI” merítő eketaligát az előző évben a szegedi mezőgazdasági kiállításon díjazottan szerepelt. A kétoldali tengelyű „BÓNI” merítő eketaligát az előző évben a szegedi mezőgazdasági kiállításon díjazottan szerepelt. A kétoldali tengelyű „BÓNI” merítő eketaligát az előző évben a szegedi mezőgazdasági kiállításon díjazottan szerepelt.

KWIZDA-féle
erőtpászler lovaknak
Kolikapiplúak lovaknak
Kresolin javított kresolin. Legelőssé, olatokban megőrzeten fertőtlenítő.
Baromfipár
Háshajtopiplúak lovaknak
Gilisztapiplúak lovaknak
Kwizda Ferenc János
Kertületi gyógyszerész Korneuburgban, Bécs mellett.

1901. évi 5678. számhoz.

Értesítés.

A cs. és kir. közös hadügyministerium folyó évi augusztus hó 3-án Abtheilung 13, 1460 számhoz alult kendretele szerint 1902. évre a bőrből való ruházati és felszerelési tárgyak szükségletének negyed részét a kisipar útján szándékozik beszerezni.

A feltartalmu hirdetmény az ajánlati mintával együtt és a szállítandó nemek jegyzéké, valamint azoknak szállítási árai a 4., 5., 6., 7., 12. és 13. hadtest hadbiztosságainál, a budapesti 2. számú ruhatárnál, valamennyi kereskedelmi és iparkamáránál, a kereskedelmi múzeumnál és a magyar országos iparegyletnél Budapesten megtekinthetők.

Budapest, 1901. évi augusztus hó 9-én.

A cs. és kir. 4. hadtestnek hadbiztosságától.

4498

(Utánnyomást nem adjunk.)

Magy. kir. államasvlatok.

Pályázati hirdetmény.

-116887/901. szám.

A magyar kir. államasvlat igazgatósága különböző használaton kívül helye zett, de még jó karban levő és ipari- vagy egyéb célokra még jól használható, a budapesti központi szerterunkban megtekinthető különböző leltári tárgyakat, u. m. szerzőmokat, kenderkőveket, vasláncokat, egy nyitott hímstét stb. eladni óhajván, ezek eladására ezenél nyilvános pályázatot hirdet.

Az eladásra kerülő tárgyakat felvettél kimutatás, - mely egyuttal ajánlati úriapít is szolgál - anyag és leltár beszerzési szakosztályunkban egy példányban ingyen kapható, vitelti megbeszélésre pedig ingyen megküldetők.

Ajánlatok tetészesen írtákra, de kizárólag az általunk kiadott úriapít tonobok.

Pályázni kívánók feltételek, hogy erre vonatkozó 1 koronás magyar bélyeg, gell ellátott és lepecsételt ajánlataikat folyó év szeptember hó 26-án déli 12 óráig anyag- és leltár beszerzési szakosztályunknál (Budapest, Andrássy-út 73. II. em. 43a. benyújtsák szíveskedve.

Az ajánlat forrítka a következő feljarratt látható el: Ajánlat 111876/901. sz. hoz. különböző leltári tárgyak megvételére.

Az ajánlat benyújtását megelőző nap déli 12 óráig a megvenni szándékoló tárgyak az ajánlati árai tisztított értékének 0 szármakka káratpénként leendő lo főpénztárnunknál készpénzben vagy állami leltár alkalmas értékpapírokkal.

Az ajánlattevő az ócska anyagok eladására vonatkozó 122381/06. sz. a fenn- álló általános feltételeket magára nézve kötelezőnek elismerni és a felélt fizetett ivenkint 30 filléres magyar bélyeggel saját és két tanu aláírásával ajánlatá- hoz csatolati tartozik. Ezen feltét füzet nyomtatványtárunkban példányonként 30 fillért megvásárolható, vidékieknél pedig a nyomtatványtárhoz intézendő megke- rdesre és az érte járó 20 fillér és 20 fillér postaköltségnek összesen 50 fillér a fő- pénztárhoz való beküldése ellenében postával megküldetők.

Bánapézt nélkül, nem az általunk kiadott úriapít vagy ekéve bérekezt ajánlatok nem vésletnek ágyelombé.

Budapest, 1901. július hóban.

Az igazgatóság.

Superfoszfátok

Állatt és
ásványi eredetűek,

legelősebb

foszforsavas trágyaszert minden talajra.

Gyors hatásért kezeség, legnagyobb eredmény.

Nélkülözhetetlen az őszi vetéseknél,
semmi más foszforsavakkal nem pótolható.

Ajánlok továbbá:

Csontlisztet, Chilisalétromot, kénsavas ammóniakot,
kálisót, kainitot, különleges műtrágyákat kápas és
kalászos növények alá, themenau szab. superfoszfát-
gypszet

herések trágyájául és az istállótrágya konzerválására;

takarmányszert stb.

bárhova versenyképes áron szállít a legszorgub

tartalomszavatolás mellett

Kénsav- és
műtrágyagyár

A. SCHRAM

Ludenburg-Themenau
és Lisek Rostok m.

Központi iroda: Prága, Heinrichsgasse 27.

Eladó uradalom

6%-on felüli jövedelem alapján. Közél Székes-
fejvárral, Győr és Szombathelyhez. Buza-
és réptalaj. Erdő. Nagy és kis vad.

Ára 450,000 forint.

Fizetés kedvező. Ajánlat „Rente G-S” alatt e lap
kiadóhivatalába kéréttik. 4496

Haszonbérlet.

Tökével rendelkező szőlő haszonbérlet keresetetik,
egy, Kassattól 16 kilométernyire fekvő 3600 kataszteri hold
kiterjedésű birtok részére, melyből 1880 hold
szántóföld, 320 hold rét, körülbelül 950 hold erdő,
a maradék legelő, ut és belsőség.

A körülbelül 2 kilométer távolságra fekvő rétektől eltekintve
a birtok egy tagból áll, 3 majorral s minden szükséges épülettel el van látva; a birtokot 35 év óta a tulaj-
donos maga mivel, rajta minden a legjobb állapotban van, ki-
tűnő állami ut s vasút mellett fekszik; vasút állomás, posta-
és távrelhivatal helyben van, mely egy élénk forgalmu, 1900
lakossal bíró község.

A bő fundus instructus megegyezés esetén átvehető.

A haszonbérlet 1901. október, 1902. januar vagy április 1-én vehető át.

Felvilágosítást nyújt

4451

Dr. Kázinoy Gyula, kassai kir. közjegyző.

TELEFONON
ÉRTÉK-NEM
"CERN" MÁRFAPI.

KRAMER LIPÓT

BUDAPEST,
V., Akadémia-utca 10. szám.

A legjutányosabb árakon ajánl:

Oliva gépolajat, repceolajat, ásványkenőolajat, hengerolajat, lámpaolajat, petroleumot,
kocsikenőcsőt, sürtött gépenőcsőt, olvasztott szinnyaggyút, kenőszappant, kékkövet, ken-
virágot, Raffia-háncsot, saponárárt, ereolint, carbolooleumot, fedőlakkot, zsákok, ponyrát, mű-
trágyát és minden e szakba vágó cikket.

Továbbá: Disznósírt, szalonnát a legelősebb napj árban.

Szalonnáról lerázott sót.

Mezőgazdasági vetőmagvakat, szavatolt jó minőségben.

Árjegyzékkel és részletes külön ajánlatokkal kívánságra készséggel szolgálok.

Egyetemes és mélyművelő-ekék

acél gerendelyvel, állítható szarvakal, pánccélémezekkel, acélföntvény-eketessel.

Többvasu ekék, Finom, szántó-, csukló-és rét-boronak, Háromlagon- és egytagu hengerek, Szabadalm. egyetemes-sorvetőgépek, UMRATH ÉS TÁRSA BUDAPEST, V. Váci-kürtút 60. szám.

68 évesnél-éskétek 12 lőerőig. — Ipari mezegek 100 lőerőig.

Ózai vetésre ajánlunk vörös tarbuzát (Lásd a Wiener Landw. Zeitung 1901. augusztus 18-iki 66. számát) rendkívül hozamú, kipróbált fagyálló, rozsdás és megdőlének igen ellenálló tudó fajta. Ára ab Zborowitz 100 kilónként 24 korona. (Árval, németország származású. — 600 kilós) és mind ajánlatok. Zuercherbank Zborowitz in Böhmen. 443.

Lázár Antal... Gazdák... kíménységű kertmunkásokat 85 fillértől kezdve vizhatlan, tisztá lenyomványt 200 fillértől... FISCHER-féle zsiák-és posztyárván, Budapest, Nagykorona-utca 18. Minik ingven és bérmentve.

Legjobb... Felső-Dunapartján... Felső-Dunapartján... Fairbanks Mérleg és gépyár-ársványtársaság. Városi Iroda és raktár Budapest, Andrássy-ut 14

„OTTYNIA“... d. osztó- és mérő-számban. Székhelye: Bécs, Kärntnerstrasse 10. Magyarországon: Budapest, Váci-kürtút 60. szám. Kérelmeket és árajánlatokat: Magyarországon: Budapest, Váci-kürtút 60. szám. Külföldön: Bécs, Kärntnerstrasse 10. szám.

Bredt E. & Co., gép-nyár- és vasöntőgépek gyártóiban (németül) '... a 20 négyzet-... Kérelmeket és árajánlatokat: Magyarországon: Budapest, Váci-kürtút 60. szám. Külföldön: Bécs, Kärntnerstrasse 10. szám.

Gazdák a gazdálkodók figyelmébe. Számos uradal-mba már bevezetett pyroleum 50%-al olcsóbb mint bér-mélyen világító any g. Degen Jakob BUDAPEST, IX. Kőszakra-ut 28.

Fairbanks Mérleg és gépyár-ársványtársaság. Városi Iroda és raktár Budapest, Andrássy-ut 14

eredeti „KALMÁR“ rostát, a melyeket a legnagyobb uradalnak is, mint fém-műhatalmat ismernek el. A magyar korona birodalom területén létező bármely vasut vagy hajóállomására, bérmentve kijönni, mint külön gyártmány, szavesség mellett. Kalmár Zs. utóda. Termelői telep és egyedüli elárulási hely, Hódmező-Vásárhely.

M. kir. Államvasutak Igazgatóság. 120073/901. sz. C-III. Hirdetmény. (Ez) személyjáráshat illetéke a Dunántúl h. é. vasutakon. Az új díjazás, melyet az 1898. évi május hó-1-én élethetelpéte díjazás, valamint annak I. póteka érvényen kívül helyeteket a magy. kir. államvasutak díjazás elárulási iródlájában (Budapest, Csengery-utca 33. szám) 20 fillért kapható. Budapest. 1901. augusztus 2.

„Adria“ magy. kir. tengerhajózási részv. társaság. Vezérigénykösege: HOFFMANN S. & V. 1901. augusztus havában a következő gőz-sők indulnak.

Table with shipping schedules for 'Adria' company, listing destinations like London, Liverpool, Hamburg, etc., and departure dates.

Tej!! Tej!!... Szarvasgázok, Iszák, Iszák, Iszák... KÖNCS ARMIN szarvasgázok elárulása. Székelyudvarhely.

Posnansky és Strelitz Budapest, VI. Podmaniczky-ut. 27. Gyár: Erzsébetfalva. Aszfalt, Fedőpapirlemezt, Kátrány, Carbolineum, Carbolvas, Creolin- stb. legjobb minőségben, jutányos árak mellett.

